

Gemeente Amsterdam

Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling

Sportmonitor 2006

Inzicht in het sportgedrag van
Amsterdammers in 2006

Colofon

Uitgave	Gemeente Amsterdam, Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling (DMO)
Onderzoek	Dienst Onderzoek en Statistiek (Karin Klein Wolt, Willem Bosveld, Jeroen Slot), in opdracht van DMO
Productie	Stadsdrukkerij Amsterdam N.V.
Coverfoto	Edwin van Eis
Oplage	250 exemplaren

Amsterdam, april 2007

Inhoud

Inleiding	5
Samenvatting	7
1 Sportdeelname in Amsterdam	13
1.1 Aandeel sporters in Amsterdam toegenomen	13
1.2 Amsterdammer beoefent gemiddeld 2,7 sporten	15
1.3 Aantal minuten dat Amsterdammers sporten iets gestegen ten opzichte van 2003	16
1.4 Fitness en hardlopen steeds populairder	18
1.5 Aandeel Amsterdammers dat niet kan zwemmen ongewijzigd op 11%	20
2 Organisatieverband en kosten	23
2.1 Sporten gebeurt steeds meer individueel	23
2.2 Sporten gebeurt veelal in trainingsverband	26
2.3 Veel Amsterdammers sporten in eigen stadsdeel	27
2.4 Zestig procent tevreden over sportvoorzieningen in de buurt	28
2.5 Kosten sportbeoefening met 14% gestegen	30
2.6 Stadspas door een kwart gebruikt om te sporten	31
3 Attitude ten aanzien van sport	33
3.1 Sporten goed voor de gezondheid	33
3.2 Vooral de jeugd maakt vrienden tijdens het sporten	35
3.3 Driekwart van de Amsterdammers beweegt dagelijks	36
3.4 Zelfbeeld als sporter vooral positief onder mannen en jeugd	37
4 Non-participatie	41
4.1 Vooral Turkse en Marokkaanse vrouwen sporten niet	41
4.2 Andere interesses en gebrek aan tijd belemmeren het sporten	42
4.3 Tijd en geld staan het sporten in de weg	43
4.4 Verband tussen opleiding en sporten	43
5 Sport als emancipatie instrument	45
5.1 Zes van iedere tien Turkse en Marokkaanse jongeren doen aan sport	45
5.2 Voetbal, zwemmen en vechtsport veel beoefend	45
5.3 Een derde van de niet-sportende jeugd woont in Amsterdam-Noord	46
5.4 Marokkaanse meisje weinig lid van sportvereniging	47
5.5 Sporten is leuk en gezond	48
5.6 Mogelijke religieuze achtergronden van niet-sporten	49
6 Compass: een vergelijking met andere steden	51

Inleiding

Sporten heeft een steeds belangrijkere plaats in onze samenleving. Op verschillende manieren wordt getracht het sportgedrag van Nederlanders te verbeteren. Volgens het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is sport belangrijk omdat het enerzijds een populaire manier van vrijetijdsbesteding is en anderzijds een wezenlijke bijdrage kan leveren aan de (gezonde) samenleving. Het sportgedrag van de Nederlanders wordt dan ook met enige regelmaat in kaart gebracht om op die manier een goed beeld te krijgen van het sportgedrag van Nederlanders.

De Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling wil inzicht krijgen in het sportgedrag van de Amsterdammers anno 2006. Hoe staat het met het sportgedrag van de Amsterdammers in het algemeen? Welke sporten zijn het meest populair en op welke manier worden deze sporten beoefend? Dit zijn vragen die in deze rapportage centraal staan.

In 1999 en 2003 is heeft O+S ook het sportgedrag van Amsterdammers in beeld gebracht. Daar waar mogelijk zal in deze rapportage een vergelijking met deze eerdere monitoren worden gemaakt en zal worden gekeken welke eventuele verschuivingen of trends zich de afgelopen jaren hebben voorgedaan.

In deze rapportage wordt in het bijzonder aandacht gegeven aan het sportgedrag van de jongere Amsterdammers in de leeftijd 6-17 jaar. Het gaat dan specifiek om de groep jonge Amsterdammers met een niet-Nederlandse herkomst.

De Sportmonitor 2006 is gebaseerd op een enquête onder 2.519 Amsterdammers. De enquêtes zijn zowel telefonisch, schriftelijk, face-to-face als online afgenomen. Om een goede vergelijking te kunnen maken met de eerdere monitoren en met landelijk onderzoek sluit de vragenlijst nauw aan bij de eerdere onderzoeken en bij de richtlijnen voor sportonderzoek die de RSO heeft opgesteld.¹

In het eerste hoofdstuk staat de sportdeelname centraal. Er wordt een overzicht gepresenteerd van het aandeel Amsterdammers dat sport, welke sporten zij doen en hoe vaak zij sporten. Het tweede hoofdstuk richt zich de wijze waarop Amsterdammers sporten: bij een sportvereniging, sportschool of ongeorganiseerd. In hoofdstuk drie wordt gekeken naar de attitude ten aanzien van sport. Deze vragen zijn nieuw ten opzichte van eerdere monitoren en moeten een beeld geven van hoe de Amsterdammers tegen sport aankijken. Hoofdstuk vier gaat in op de niet-sporters: hoe is de groep niet-sporters samengesteld? Valt er daarbij een bepaald patroon te ontdekken? Zoals gezegd wordt in deze monitor bijzonder de aandacht gericht op allochtone jongeren. In alle hoofdstukken zal hier kort aandacht worden besteed en in hoofdstuk vijf zal op een overzichtelijke wijze een totaalbeeld worden geschetst. In het zesde hoofdstuk wordt door middel van het COMPASS-schema een vergelijking gemaakt van het sportgedrag in Amsterdam en andere steden.

---

¹ RSO = Nationale richtlijn sportdeelname onderzoek (NOC*NSF).

Samenvatting

In 2006 heeft de Dienst Onderzoek en Statistiek (O+S) in opdracht van de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling (DMO) voor de derde keer het sportgedrag van de Amsterdammers in kaart gebracht. De Sportmonitor 2006 besteedt daarbij in het bijzonder aandacht aan de allochtone jeugd. In totaal zijn 2.519 Amsterdammers ondervraagd. Hier wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste resultaten uit dat onderzoek.

Amsterdammers sporten meer

Sporten is in. Steeds meer Amsterdammers doen aan lichaamsbeweging. In 2006 doet 65% van de Amsterdammers minimaal één keer per maand aan sport, dit was in 2003 nog 56%.² Hoe valt de stijging in het aandeel sporters te verklaren? Vooral de lager en middelbaar opgeleide Amsterdammers zijn meer gaan sporten in vergelijking met 2003. Hoger opgeleiden sportten al redelijk vaak, het aandeel sporters in deze groep is gelijk gebleven.

Er wordt in 2006 niet alleen meer gesport dan in 2003, maar ook met een grotere regelmaat. Zestig procent van de Amsterdammers sport één keer per week of vaker (in 2003: 50%). Gemiddeld sport men 1 uur en 48 minuten per keer, ook dit is iets meer dan in 2003 (1 uur en 43 minuten).

Vooraf de jeugd doet aan sport: zo sport 75% van de 6-12 jarigen eens per maand, en is dat bij 55-plussers 50% (zie tabel 1a). Turkse en Marokkaanse Amsterdammers sporten minder dan overige Amsterdammers (zie tabel 1b).

Tabel 1a Het aandeel Amsterdammers dat eens per maand aan sport doet, naar leeftijd 2006

	%
6-12 jaar	75
13-17 jaar	72
18-34 jaar	70
35-54 jaar	63
55 plus	50

² In de rapportage van 2003 wordt gesproken over 50% sporters. De vraagstelling was in 2003 echter anders dan in 2006. Om een goede vergelijking te maken zijn de cijfers van 2003 berekend zoals in 2006 (namelijk op basis van de frequentie waarmee men sport, deze vraag is in beide jaren aan de Amsterdammers voorgelegd). Dit levert een ander beeld op: 56% van de Amsterdammers was in 2003 volgens deze berekening een sporter.

Tabel 2a Het aandeel Amsterdammers dat eens per maand aan sport doet, naar etniciteit 2006

	%
Surinaams/Antilliaans	63
Tuks	45
Marokkaans	52
Overig niet-westers	70
westers	72
Nederlands	74

Amsterdammers sporten vaker ongeorganiseerd

Evenals in de rest van Nederland is fitness dé sport van het moment. De sport is het meest populair onder volwassenen en staat bij alle etnische groepen, behalve bij Turkse en Marokkaanse Amsterdammers, op nummer één. Turkse en Marokkaanse Amsterdammers voetballen juist vaker. Ook onder de jongeren (6-17 jaar) is voetbal de meest beoefende sport, gevolgd door zwemmen.

De topdrie van meest beoefende sporten is: fitness, voetbal en (gedeelde derde plaats) zwemmen en hardlopen. Niet alleen fitness groeit, Amsterdammers doen ook steeds vaker aan hardlopen.

Met fitness, hardlopen en zwemmen in de topdrie is het niet vreemd dat ongeorganiseerd sporten in 2006 vaker wordt gedaan dan in 2003. Negenentwintig procent van de sporters doet dit individueel, dit was in 2003 25%. Niettemin blijft sporten bij een vereniging populair: dit wordt door eveneens 29% van de Amsterdammers gedaan (in 2003: 36%). Sporten bij een vereniging wordt meer door jongeren dan door volwassenen gedaan. Voetbal blijft de sport die het meest bij een sportvereniging wordt gedaan, alhoewel door de Turkse en Marokkaanse jeugd ook vaak ongeorganiseerd met vrienden wordt gevoetbald.

Sportvoorzieningen in de eigen woonbuurt

Vier op de tien Amsterdammers sporten in de eigen woonbuurt. In de stadsdelen Zuidoost en Amsterdam-Noord wordt dit het meest gedaan, in de Baarsjes en Oud West het minst. Gemiddeld genomen is 58% van de sporters tevreden over de sportvoorzieningen in de eigen woonbuurt, bewoners uit de Baarsjes zijn het meest ontevreden.

Kosten om te sporten gestegen

De uitgaven die men maakt om te kunnen sporten (de contributie) zijn in 2006 met 14% gestegen ten opzichte van 2003. Gemiddeld zijn de sporters per jaar in 2006 € 224,- kwijt aan contributie voor de meest beoefende sport (dit was € 197,-).

Naast contributie is men ook geld kwijt aan bijvoorbeeld kleding en consumpties, gemiddeld wordt hier €207,- per jaar aan besteed.

Golf blijft de duurste sport, wandelsport is het goedkoopst. Eenderde van de Amsterdammers vinden de kosten om te sporten te hoog (29%).

Een kwart van de sportende stadspasbezitters, gebruikt de pas om te sporten (25%). In voorgaande jaren was dat meer: 28% (2003) en 33% (1999).

Positieve attitude ten aanzien van sport

De meeste Amsterdammers denken positief over sport. Sporten wordt vooral gezien als gezond en leuk, als een manier om te ontspannen en als een manier om mensen te ontmoeten. Slechts een klein deel vindt sporten saai of mag vanwege het geloof niet sporten of mag niet met mensen van de andere sexe sporten.

Amsterdammers die vaak sporten, waaronder wat vaker mannen en hoog opgeleide Amsterdammers, hebben een positievere attitude ten aanzien van sport dan vrouwen en laag opgeleide Amsterdammers.

Sporten kent vier dimensies, te weten ontspanning, contact, principiële overwegingen en belemmeringen. Sport is bij alle lagen van de Amsterdamse bevolking een manier van ontspanning. Jongeren zien sporten vaker dan ouderen als een manier om mensen te ontmoeten. Vooral bij de groep dertigers spelen belemmerende factoren een rol (sporten kost tijd en geld). Principiële overwegingen spelen vaak een rol bij Turkse en Marokkaanse Amsterdammers, zo geven zij vaker aan dat ze vanwege hun geloof niet (met de andere sekse) mogen sporten. Dit geldt alleen voor vrouwen.

Zelfbeeld: ziet men zichzelf als sporter?

Een kwart van alle sporters vindt zichzelf zondermeer sporter (23%), maar een even groot deel ziet zichzelf tamelijk als sporter (23%), enigszins sporter (22%) of nauwelijks sporter (21%). Eén op de tien Amsterdammers die sporten geeft te kennen zichzelf niet als sporter te zien.

Zwemmen

In de Sportmonitor is ook specifiek aandacht besteed aan zwemmen.

Tweederde van alle Amsterdammers (68%) heeft zwemdiploma-A. Allochtone Amsterdammers hebben wat minder vaak een zwemdiploma, dit zijn voornamelijk oudere Turkse en Marokkaanse Amsterdammers. De meeste Amsterdammers zonder diploma kunnen overigens wel zwemmen (68%). Evenals in 2003 geldt voor de niet-zwemmers vooral het feit dat er geen schoolzwemmen is (geweest) als belangrijkste reden om geen zwemdiploma te hebben (door 37% genoemd).

Niet-sporters: Turkse en Marokkaanse laag opgeleide vrouwen

Opleiding speelt een grote rol bij de kans om wel of niet te gaan sporten. Bij hoog opgeleide Amsterdammers is de kans om te gaan sporten 3,6 keer zo groot dan voor Amsterdammers met een lagere opleiding. Ondanks dat het sportgedrag binnen de groep middelbaar en lager opgeleide Amsterdammers aan het veranderen is, is er dus winst te behalen.

In totaal heeft 10% van de Amsterdammers nog nooit gesport. Dit zijn vaak Turkse of Marokkaanse vrouwen. Vaak zijn het ook ongeschoolde Amsterdammers. De meest genoemde reden van ex-sporters en niet-sporters is dat ze geen tijd (meer) hebben of andere bezigheden hebben (32% genoemd). Andere redenen zijn: geen zin of fysieke problemen. Opvallend is dat de kosten duidelijk vaker dan in 2003 worden aangedragen als reden.

Tijd en geld meest genoemde belemmeringen

In de Sportmonitor is aan de niet-sporters ook gevraagd of ze (weer) zouden willen sporten. Gemiddeld geeft 53% van de niet-sporters aan wel (weer) te willen sporten (in 2003 was dit 47%). Dertigers nemen zich het vaakst voor om te gaan sporten. Willen zij gaan sporten dan zijn tijd (door 40% genoemd) en geld (door 62% genoemd) de twee meest belemmerende factoren. Er moet tijd worden gevonden om het sporten te kunnen integreren in het dagelijkse leven. De vraag is of deze groep daar toe in staat is: zij hebben ook nog andere bezigheden die een hogere prioriteit hebben.

Hardlopen: de sport van de toekomst?

Hardlopen trekt ook in Amsterdam veel liefhebbers. In de afgelopen jaren zijn steeds meer mensen gaan hardlopen, mogelijk omdat er bij deze vaak individueel beoefende sport tijd veel minder een rol speelt en er geen lidmaatschapskosten zijn. Hardlopers hebben immers een grote mate van vrijheid om te bepalen wanneer en hoe lang men zal sporten. In deze steeds drukker tijden en duurdere maatschappij lijkt een sport als hardlopen de toekomst te hebben.

Bewegen is gezond

Veel Amsterdammers bewegen iedere dag door te fietsen, te wandelen of actief te zijn tijdens het werk (76%). Tweederde van de Amsterdammers is zelf van mening dat ze voldoende beweegt (67%). Gemiddeld beweegt men 1 uur en 40 minuten per dag. Jongeren bewegen wat meer op een dag (1 uur en 50 minuten) dan bijvoorbeeld 55-plussers (1 uur en 36 minuten).

Emancipatie in sport

Zoals eerder aangegeven sporten Turkse en Marokkaanse jongeren minder dan andere jongeren. Gemiddeld sporten zes van iedere tien Turkse en Marokkaanse *jongeren*, dit is vaker dan *volwassen* Turkse en Marokkaanse Amsterdammers. De sporten die populair zijn onder deze groep wijken niet sterk af van de sporten die onder andere jongeren populair zijn. Bij jongens staat voetbal op nummer één, bij meisjes zwemmen.

De jeugd heeft een positieve houding ten aanzien van sport, hierin verschillen autochtone en allochtone jongeren niet sterk van elkaar. Wel is er een duidelijk verschil in hoe jongeren de stelling beantwoorden die te maken heeft met het gemengd sporten vanwege het geloof. Het zijn vooral oudere allochtonen vrouwen voor wie geldt dat religie van invloed is op het gescheiden sporten, Turkse en Marokkaanse meisjes geven dit veel minder aan.

Wat opvalt is dat allochtone vrouwen die helemaal niet mogen sporten vanuit hun geloof (8%) vinden in sterke mate vinden dat sporten saai is, niet leuk, dat het niet goed is voor de gezondheid, vervelend, en dat zij genoeg bewegen.

Compass: Amsterdam in vergelijking met andere steden

De resultaten van het Compass-schema laten zien dat Amsterdammers op verschillende manieren sporten. Niet alleen kent Amsterdam een groot deel intensieve sporters (18%), ook sporten veel Amsterdammers onregelmatig, verdeeld in ongebonden (13%) of georganiseerd (5%).

Een vergelijking met landelijke gegevens daterend uit 2003 laat zien dat Amsterdammers vaker sporten. Dit komt ook overeen met het beeld dat men meer is gaan sporten. Vooral onder de Amsterdamse jeugd zijn veel intensieve, competitieve en georganiseerde sporters te vinden.

1 Sportdeelname in Amsterdam

In dit hoofdstuk wordt in gegaan op de vraag hoeveel Amsterdammers aan sport doen. Daarbij wordt in het bijzonder gekeken naar eventuele variaties tussen Amsterdammers van verschillende leeftijd en achtergrond. Er wordt niet alleen gekeken of de Amsterdammers aan sport doen, maar ook welke sporten het meest populair zijn. In het bijzonder wordt in dit hoofdstuk aandacht besteed aan zwemmen.

In deze rapportage wordt, evenals in de eerdere rapportages en in landelijk vergelijkingsmateriaal, uitgegaan van de definitie van de RSO. De RSO gaat er vanuit dat iedereen die minimaal 12 keer per jaar een sport doet, mag worden gezien als sporter.

1.1 Aandeel sporters in Amsterdam toegenomen

Een derde van alle Amsterdammers heeft in 2006 geen enkele sport gedaan (33%, zie tabel 1.1). Voor tweederde geldt dat zij minimaal één keer of vaker een sport hebben gedaan (67%). Deze Amsterdammers mogen zich echter nog geen sporter noemen. Pas als men minimaal één keer per maand (12 keer per jaar) een sport heeft beoefend is men volgens de definitie van de RSO een sporter. Dit geldt voor 65% van de Amsterdammers. Zes van iedere tien Amsterdammers sporten iedere week. Uit tabel 1.1 valt tevens af te lezen dat jongeren meer sporten dan ouderen.

Een vergelijking tussen 2003 en 2006 laat zien dat Amsterdammers meer zijn gaan sporten. In 2003 deden ruim vier van iedere tien Amsterdammers niet aan sport. Toen mocht 56% van de Amsterdammers zich een sporter noemen.³

Tabel 1.1 Aandeel van de Amsterdammers dat sport, naar leeftijdscategorie, 2003 en 2006

	6-12		13-17		18-34		35-54		55-plussers	
	2003	2006	2003	2006	2003	2006	2003	2006	2003	2006
>= 1 keer per jaar 67% ('03: 57%)	80	76	65	75	67	74	57	66	31	51
>= 1 keer per maand 65% ('03: 56%)	76	75	65	72	65	70	55	63	30	50
>= 1 keer per week 60% ('03: 50%)	74	74	62	68	55	63	52	58	28	47
geen sport 33% ('03: 43%)	20	24	35	25	33	26	43	34	69	49
bij sportvereniging (20%)* ('03: 20%)	49	45	43	39	20	20	17	13	11	11

*dit percentage is gebaseerd op alle respondenten, en niet alleen op de sportende Amsterdammers.

Landelijke gegevens over de sportdeelname zijn afkomstig uit de Rapportage Sport 2006 (SCP, 2006). Van de Nederlanders tussen 18 en 79 jaar mag 64% zich sporter noemen.

³ In de rapportage van 2003 is het aandeel sporters berekend op basis van de vraag hoe vaak men het afgelopen jaar heeft gesport (50% was op basis van deze definitie een sporter). In 2006 is deze vraag niet gesteld, en is het aandeel sporters berekend op basis van de frequentie van de meest beoefende sporten. Om een goede vergelijking mogelijk te maken zijn de gegevens 2003 herberekend op dezelfde wijze als in 2006. Uit deze analyse bleek dat 56% zich in 2003 een sporter mocht noemen. Alle gecorrigeerde cijfers voor 2003 staan in tabel 1.1 vermeld.

De sportdeelname van de Amsterdammers wijkt hier niet van af. Wel moet worden opgemerkt dat, mede gezien de stijgende trend in sportdeelname die het SCP meldt, het landelijke percentage in 2006 naar verwachting iets hoger zal liggen.

Uit recent onderzoek van de gemeente Rotterdam is gebleken dat in 2005 59% van de Rotterdammers minimaal één keer per jaar aan sport heeft gedaan en 29% één keer per week. Hieruit blijkt dat de Amsterdammer sportiever is dan de Rotterdammer.⁴

Ook in Den Haag, waar de meest recente gegevens dateren uit 2004, is het aandeel sporters lager (57%) in vergelijking met de huidige stand van zaken in Amsterdam.⁵

Het aandeel sporters varieert tussen de verschillende etnische groepen in Amsterdam.⁶ Turkse (45%) en Marokkaanse (52%) Amsterdammers sporten minder vaak in vergelijking met de overige groepen. Onder de Nederlanders zijn de meeste sporters te vinden (74%).

Tabel 1.2 Aandeel van de bevolking dat sport, naar etniciteit, 2006

	Sur./Ant.	Tur.	Mar.	Ov. n-westers	westers	Ned.
>= 1 keer per jaar (67%)	65	47	53	71	74	77
>= 1 keer per maand (65%)	63	45	52	70	72	74
>= 1 keer per week (60%)	61	39	50	63	63	68
geen sport (33%)	35	53	47	29	26	23
sport bij sportvereniging (20%)*	18	14	20	20	22	22

*dit percentage is gebaseerd op alle respondenten, en niet alleen op de sportende Amsterdammers.

Alhoewel Marokkaanse en Turkse inwoners het minst sporten van alle etnische groepen is er juist binnen deze groep sprake van een toename in het aandeel sporters tussen 2003 en 2006. Daarnaast blijkt dat de toename zich vooral heeft voorgedaan bij de lager opgeleide Amsterdammers. Hoger opgeleiden sporten al vaak, en een toename van het aandeel sporters binnen deze groep is om die reden minder voor de hand liggend. Binnen de groep lager en middelbaar opgeleiden is meer 'winst' te behalen aangezien het aandeel niet-sporters er groter is. Dit lijkt ook het geval als we de cijfers van het aandeel sporters binnen de etnische groepen uitsplitsen naar opleidingsniveau. Voor alle etnische groepen geldt dat ze meer zijn gaan sporten, maar de grootste verandering heeft zich voorgedaan bij de lager en middelbaar opgeleide Turkse en Marokkaanse Amsterdammers.

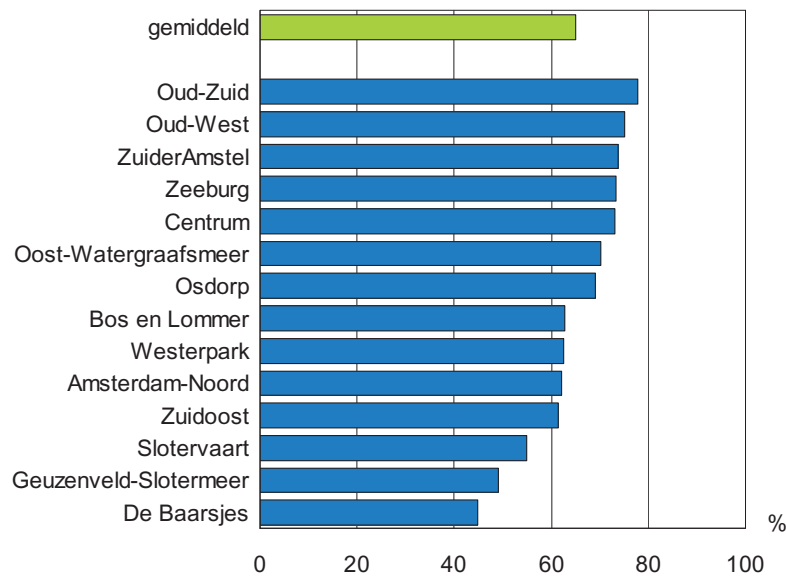
Het percentage sporters verschilt tot slot ook per stadsdeel. De stadsdelen Oud-Zuid en Oud-West tellen relatief gezien de meeste sporters, in de Baarsjes en Geuzenveld-Slotermeer doen de inwoners veel minder vaak aan sport.

⁴ Wel moet worden opgemerkt dat in het Rotterdamse onderzoek gevraagd is naar de totale frequentie terwijl in de Amsterdamse sportmonitor gevraagd is naar de frequentie per week/maand. De verwachting is dat respondenten die aangeven één keer per week te sporten niet daadwerkelijk 52 keer per jaar hebben gesport, maar minder. Er zou dus sprake kunnen zijn van een overschatting.

⁵ Bron: www.denhaag.buurtmonitor.nl

⁶ Bij de etnische groepen worden alleen allochtonen van de eerste en tweede generatie tot de categorie allochtoon gerekend. De derde generatie (kinderen die in Nederland zijn geboren en wiens ouders ook in Nederland zijn geboren) wordt niet tot de categorie allochtoon gerekend. Onder allochtonen verstaan we mensen met een Surinaamse, Antilliaanse, Turkse, Marokkaanse, overig niet-westerse en westerse achtergrond. Als criterium wordt aangenomen dat de persoon zelf of één van de ouders in het buitenland is geboren.

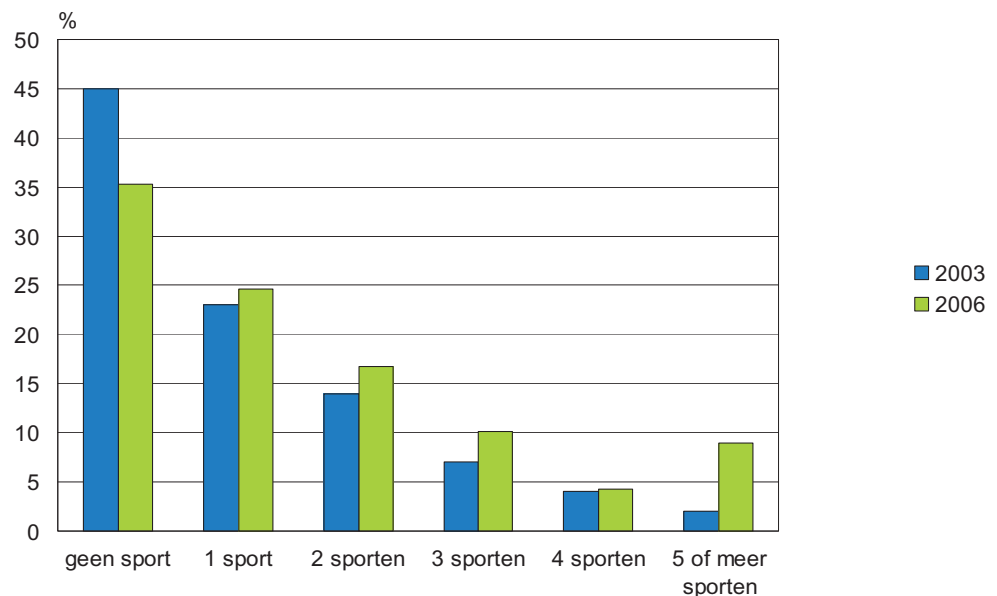
Figuur 1.3 Aandeel sporters per stadsdeel, 2006

1.2 Amsterdammer beoefent gemiddeld 2,7 sporten

Amsterdammers zijn niet alleen vaker gaan sporten, ook het aantal sporten dat zij beoefenen is toegenomen ten opzichte van 2003, zoals uit figuur 1.4 valt af te lezen.

Figuur 1.4 Aantal sporten dat de Amsterdammers beoefenen, 2003 en 2006

Op basis van het aantal sporten dat men beoefent kan een kengetal voor de sportintensiteit worden berekend. De sportintensiteit is het gemiddeld aantal sporten dat men beoefent. De sportintensiteit voor Amsterdam is 2,7. Dit wil zeggen dat de sportende Amsterdammer gemiddeld 2,7 sporten beoefent. In 2003 was dit gemiddeld 2,0.

Ook voor andere steden is de sportintensiteit bekend. In Rotterdam is de intensiteit in de periode 2003-2005 iets afgenomen (van 3,3 naar 3,1). In de gemeente Diemen komt de intensiteit overeen met Amsterdam. De gegevens van Den Haag en het Nederlands gemiddelde zijn minder recent, maar voor de volledigheid wel in tabel 1.5 opgenomen.

Tabel 1.5 Gemiddelde sportintensiteit in Amsterdam en andere gemeenten, 2001-2006

Den Haag (2001)	2,3
Diemen (2006)	2,7
Amsterdam (2006)	2,7
Rotterdam (2005)	3,1
Nederland (2002)	2,7

Mannen en vrouwen verschillen niet in het gemiddeld aantal sporten dat ze doen, wel is er een verschil tussen de vijf leeftijdsgroepen. Bij jongeren in de leeftijd van 13-17 jaar is de sportintensiteit het hoogst: zij doen gemiddeld 3,5 sporten. De intensiteit is het laagst bij de 55-plussers, zij doen gemiddeld 1,8 sporten. De verschillen tussen etnische groepen zijn veel minder duidelijk aanwezig. Wel geldt dat Nederlanders gemiddeld de meeste sporten beoefenen (2,8) en Marokkanen de minste (2,4).

Tabel 1.6 Gemiddelde sportintensiteit naar achtergrondvariabelen, 2006

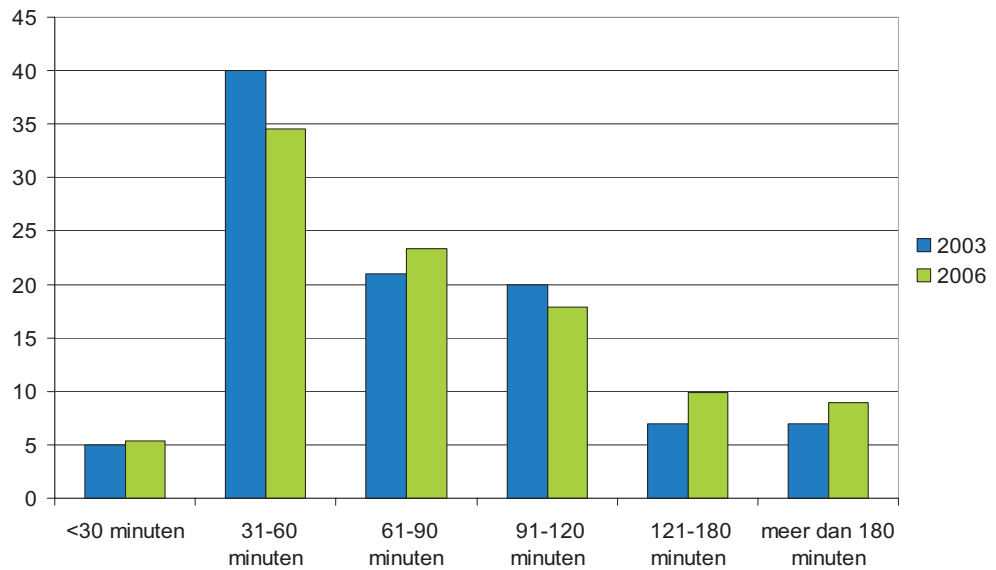
man	2,7
vrouw	2,7
6-12	2,3
13-17	3,5
18-34	3,1
35-54	2,5
55-plussers	1,8
Surinamers/Antillianen	2,5
Turken	2,5
Marokkanen	2,4
overig niet westerse allochtonen	2,7
westerse allochtonen	2,5
Nederlanders	2,8
Amsterdam	2,7

1.3 Aantal minuten dat Amsterdammers sporten iets gestegen ten opzichte van 2003

De Amsterdammers die (minimaal 12 keer per jaar) aan sport doen sporten gemiddeld 1 uur en 48 minuten per keer. Dit is iets meer dan de gemiddelde tijd in 2003, toen men gemiddeld 1 uur en 43 minuten per keer sportte. Dat de gemiddelde tijd iets is toe genomen ten opzichte van 2003 valt ook af te lezen uit figuur 1.7. Hierin zien we onder andere dat Amsterdammers vaker meer dan 2 uur sporten.

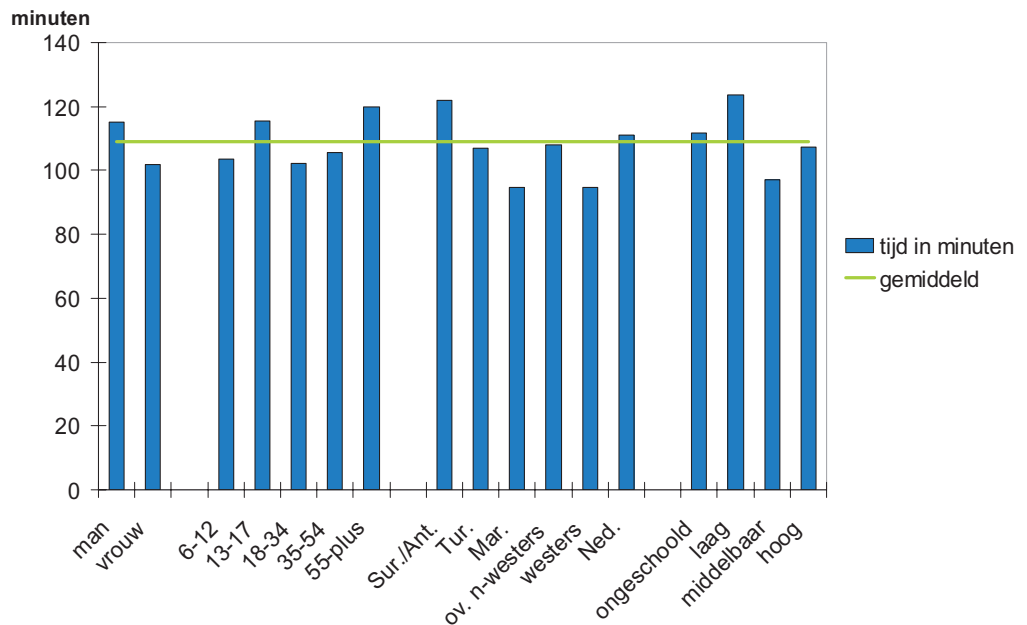

Figuur 1.7 Aantal minuten dat men per keer aan sporten besteedt, 2003 en 2006

Het aantal sporten dat men doet hangt niet altijd samen met de tijd die men gemiddeld aan het sporten besteedt. Zagen we in tabel 1.6 dat de 55-plussers de minste sporten doen van alle Amsterdammers, gemiddeld genomen besteden zij wel meer tijd aan het sporten (1 uur en 59 minuten). Ook besteden mannen meer tijd aan sport dan vrouwen. Andere groepen die gemiddeld per keer wat langer sporten zijn Amsterdammers met een Surinaamse/Antilliaanse achtergrond en lager opgeleide Amsterdammers.

Figuur 1.8 Gemiddelde tijd in minuten besteed aan sport, naar achtergrondkenmerken, 2006

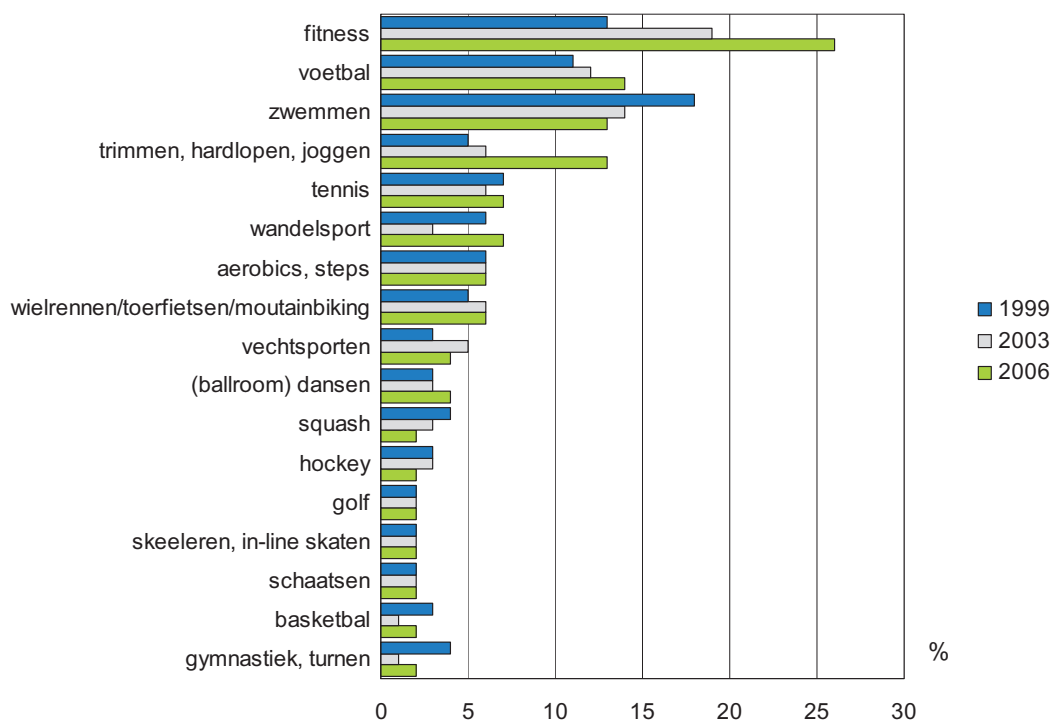

1.4 Fitness en hardlopen steeds populairder

De topdrie van meest beoefende sporten in Amsterdam is qua inhoud niet veranderd, wel wijkt de volgorde af. Fitness blijft het meest populair en is gestegen van 19% in 2003 naar 26% in 2006. Op de tweede plaats staat voetbal (14%, in 2003 nog op de derde plaats) en vlak daarachter op de gedeelde derde plaats staan zwemmen en hardlopen (beide 13%).

De eerder besproken toename van het aantal sporters lijkt vooral veroorzaakt door een toename bij de sporten fitness en hardlopen. Deed in 2003 6% van de Amsterdammers aan hardlopen, in 2006 is dat 13%. Bij de overige sporten zijn de verschillen tussen 2003 en 2006 minder groot. Alhoewel zwemmen in de topdrie staat is er wel sprake van een daling ten opzichte van voorgaande jaren.

Figuur 1.9 Meest beoefende sporten, 1999-2006

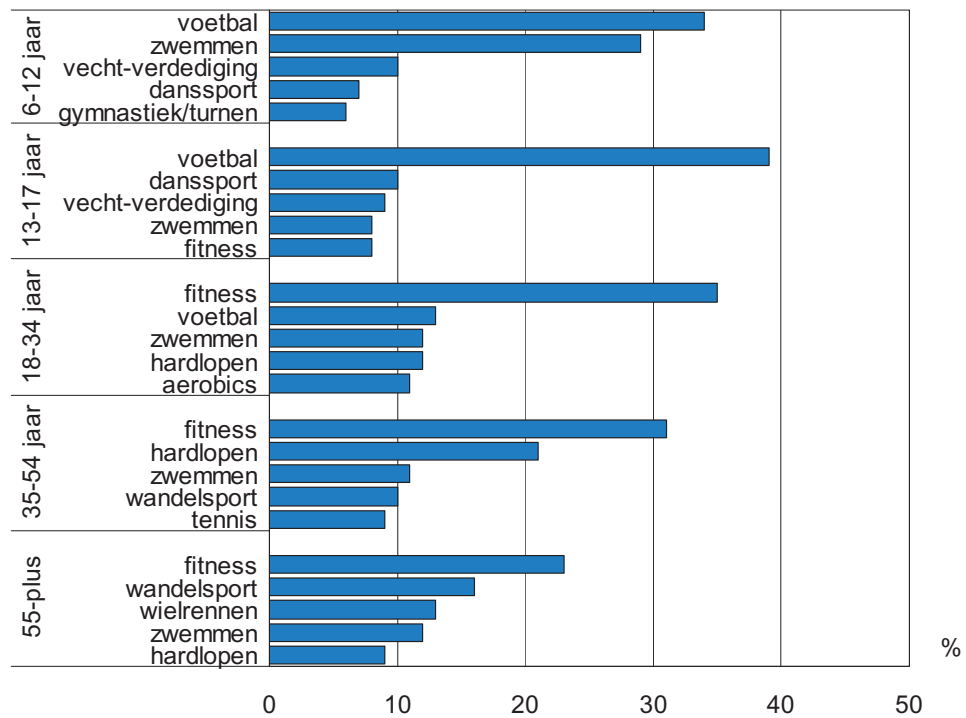

De landelijke topdrie ziet er iets anders uit. Volgens het SCP is zwemmen landelijk de meest populaire sport, nauw gevolgd door fitness/aerobics. Op de derde plaats staat wandelsport.⁷ De groei van het aandeel hardlopers wordt ook door het SCP op landelijk niveau gesignaleerd, evenals de stijging van de sporters die aan fitness doen. Verder wordt door het SCP ook de trend gesignaleerd dat voetbal populairder wordt. Dit lijkt ook voor Amsterdam te gelden.

In figuur 1.10 staat de topvijf van beoefende sporten voor verschillende leeftijdsgroepen weergegeven. Uit de figuur valt af te lezen dat er een verschil is tussen leeftijdsgroepen. Voetbal staat op nummer één bij de 6-12 jarigen en 13-17 jarigen. Ook is zwemmen bij de 6-12 jarigen een veelbeoefende sport. Bij de overige leeftijdsgroepen is fitness erg populair. Bij de 35-54 jarigen is naast fitness hardlopen een populaire sport.

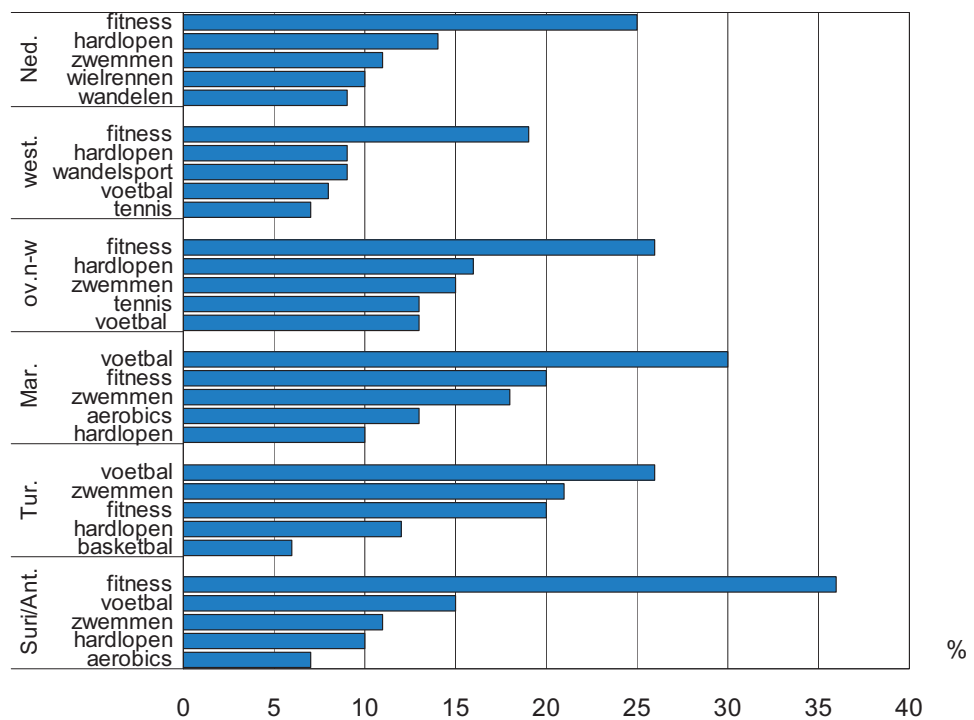
⁷ Bron: Rapportage Sport 2006 – SCP (2006). De gegevens hebben betrekking op 2005.

Figuur 1.10 Topvijf van meest beoefende sporten, naar leeftijdsgroep, 2006

Eenzelfde figuur is gemaakt voor de verschillende etnische groepen. Wat opvalt is dat bij alle groepen, behalve bij Turkse en Marokkaanse Amsterdammers, fitness de meest beoefende sport is. Turken en Marokkanen doen het meest aan voetbal.

Figuur 1.11 Topvijf van meest beoefende sporten, naar etniciteit, 2006

Het zijn vooral Turkse en Marokkaanse jongens die voetballen. De Turkse en Marokkaanse voetballende jeugd sport vaak ongeorganiseerd. Oudere Turkse en Marokkaanse voetballers zijn wat vaker lid van een vereniging. Turkse en Marokkaanse meisjes doen vaak aan fitness, zwemmen of aerobics.

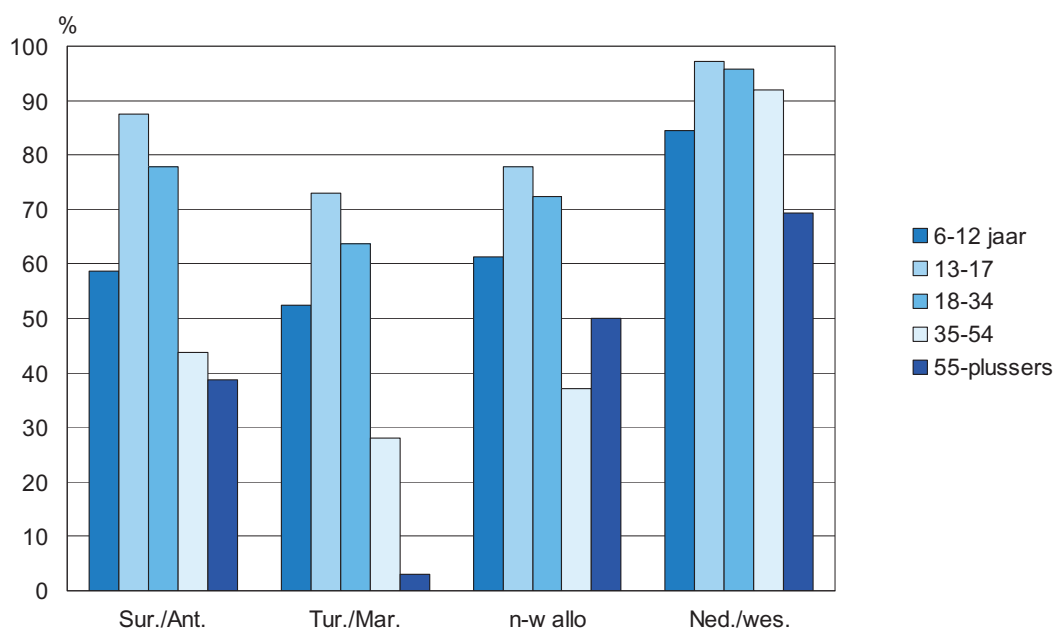
In hoofdstuk 2 wordt dieper ingegaan op het verband waarin men sport en in hoofdstuk 5 op het sportgedrag van de allochtone Amsterdamse jeugd.

1.5 Aandeel Amsterdammers dat niet kan zwemmen ongewijzigd op 11%

In de Sportmonitor wordt in het bijzonder gekeken naar het zwemgedrag van de Amsterdammers. Van alle Amsterdammers heeft 68% zwemdiploma-A, 31% heeft geen zwemdiploma.

Nederlandse en Amsterdammers met een westerse achtergrond hebben vaker een zwemdiploma dan allochtone Amsterdammers. Vooral binnen de groep oudere Turkse en Marokkaanse Amsterdammers is het aandeel mensen met een zwemdiploma laag.

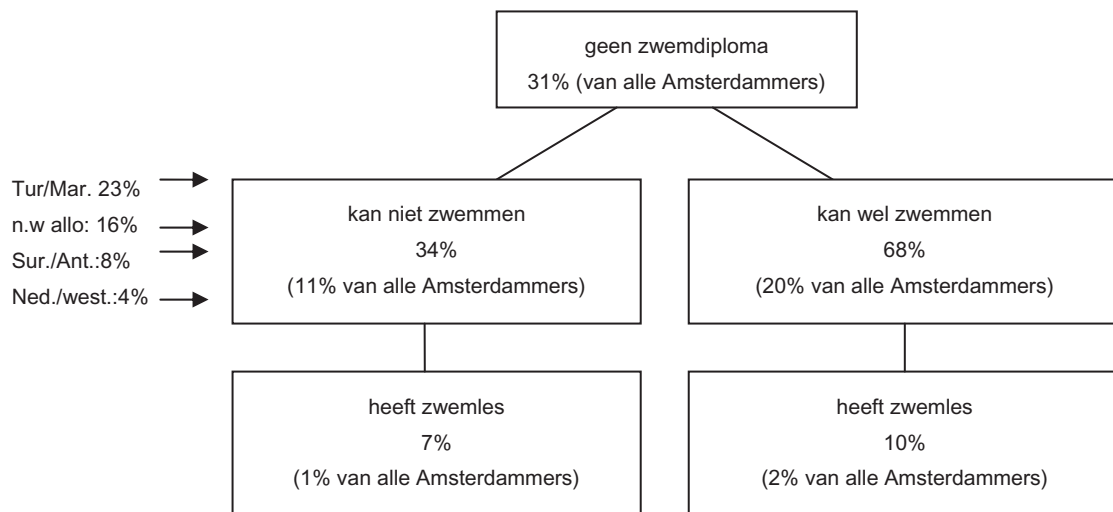
Figuur 1.12 Aandeel Amsterdammers met een zwemdiploma, naar leeftijd en etniciteit, 2006

Binnen de groep mensen zonder een diploma kan 68% wel zwemmen en 34% niet. Het percentage Amsterdammers dat niet kan zwemmen komt daarmee, evenals in 2003, op 11%. Het aandeel niet-zwemmers is met 23% het grootst onder de Turkse en Marokkaanse Amsterdammers.

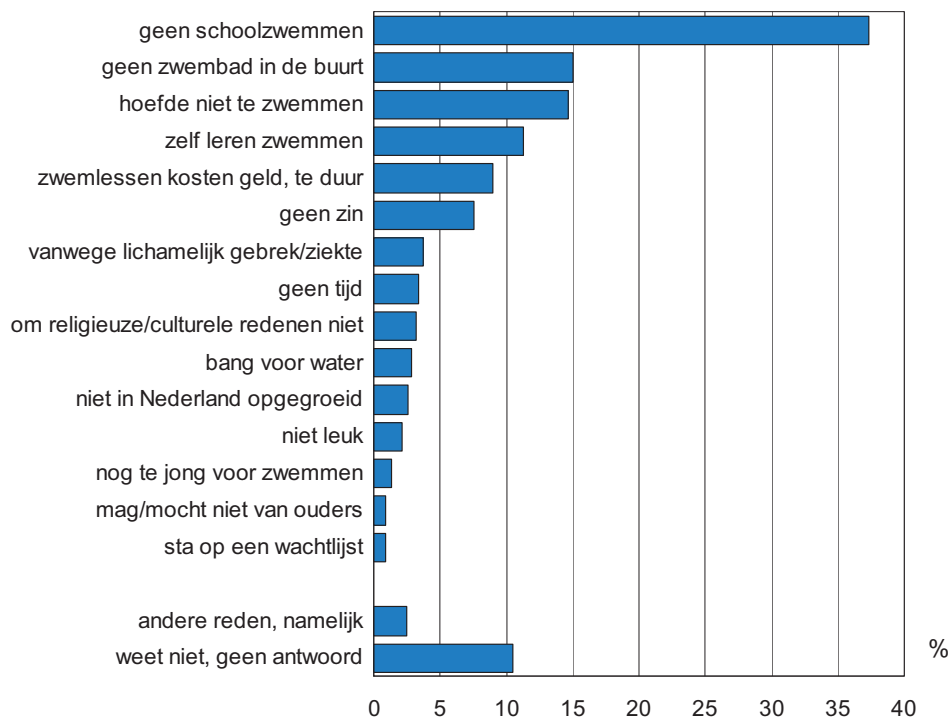
Van de Amsterdammers die niet kunnen zwemmen heeft 7% op dit moment zwemles, dit komt neer op 1% van alle Amsterdammers. Driekwart van alle Amsterdammers (76%) heeft wel eens zwemles gehad.

Figuur 1.13 Overzicht van Amsterdammers *zonder* zwemdiploma, 2006

In figuur 1.14 staan de redenen waarom men geen zwemles heeft gehad weergegeven. De meest genoemde reden is dat er geen schoolzwemmen is of was (37%). Daarnaast speelt ook mee of er een zwembad in de buurt is (15%) en geldt voor sommige Amsterdammers dat men niet hoefde te zwemmen en om die reden geen zwemles heeft gehad (15%). Deze redenen komen overeen met de genoemde redenen uit 2003.

Figuur 1.14 Redenen waarom men geen zwemles heeft (gehad), 2006

Dat er geen schoolzwemmen was is bij iedere etnische groep de meest genoemde reden, andere redenen verschillen soms per etnische groep.

Tabel 1.15 Topdrie van redenen waarom men geen zwemles heeft (gehad), 2006

	1	2	3
Sur./Ant.	geen schoolzwemmen: 23%	zelf leren zwemmen: 14%	geen zin: 13%
Turk/Mar.	geen schoolzwemmen: 46%	hoefde niet te zwemmen: 21%	geen zwembad in de buurt: 18%
n-w allo.	geen schoolzwemmen: 24%	te duur: 21%	geen zin: 13%
Ned./wes.	geen schoolzwemmen: 34%	te duur: 21%	geen zwembad in de buurt: 18%

In tabel 1.16 staat weergegeven hoeveel jongeren er op dit moment op zwemles zitten of zwemles hebben gehad (en dus een diploma hebben). In vergelijking met 2003 is het aandeel jongeren met een zwemdiploma toegenomen en het aandeel dat nu op zwemles zit afgenomen.

Figuur 1.12 heeft laten zien dat Turkse en Marokkaanse jongeren minder vaak een zwemdiploma hebben. De groep die geen zwemles heeft en ook niet heeft gehad is te klein om achtergrondanalyses over te verrichten.

Tabel 1.16 Aandeel 6-17 jarigen dat op zwemles zit, zwemles heeft gehad of geen zwemles heeft gehad, 1999-2006

	1999	2003	2006
zit nu op zwemles	22	28	23
heeft zwemles gehad (bezit diploma)	67	64	70
geen zwemles en geen zwemles gehad	7	8	8

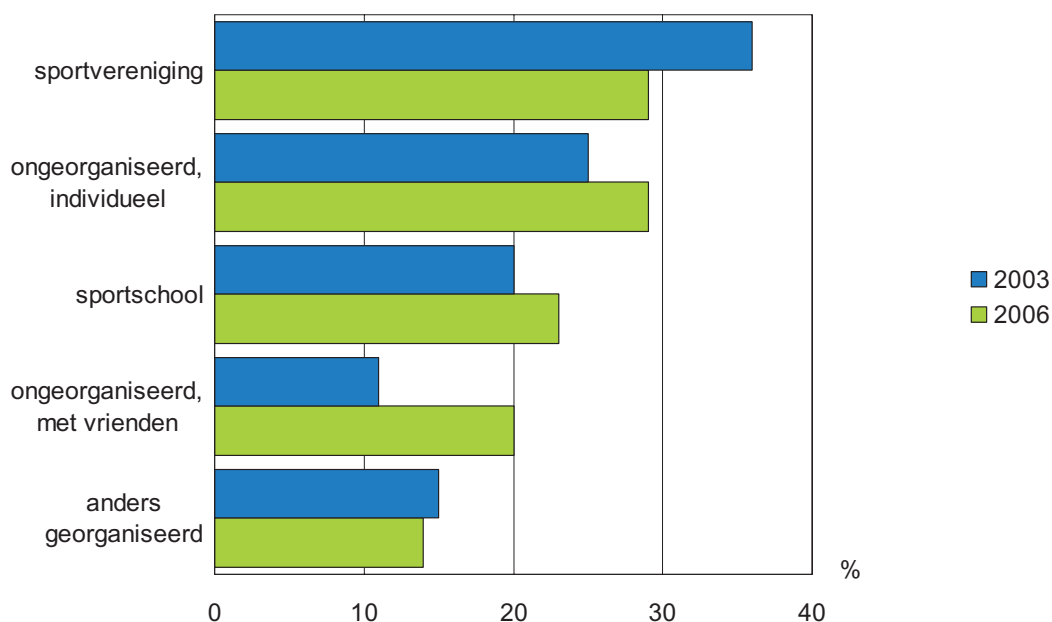
2 Organisatieverband en kosten

In dit hoofdstuk wordt gekeken hoe de Amsterdammers sporten: doen zij dit bij een sportvereniging, bij een sportschool of op een andere manier? Tevens wordt gekeken op welke manier men aan sport doet, bijvoorbeeld in de vorm van wedstrijden of trainingen. Tot slot wordt ook ingegaan op de kosten van sport, waarbij wordt gekeken naar de contributie en andere kosten die men kwijt is aan het beoefenen van één of meerdere sporten.

2.1 Sporten gebeurt steeds meer individueel

Er is de laatste jaren een tendens om steeds meer individueel te sporten. De opkomst van fitness en andere solosporten zijn daar voorbeelden van.⁸ Deze individualisatie in de sport is ook terug te zien in Amsterdam. Ging men in 2003 nog het meest naar de sportvereniging om te sporten, in 2006 sport men even vaak individueel als bij de sportvereniging (29%).⁹ De sportschool (22%) komt op de derde plaats.

Figuur 2.1 Organisatieverband waarin men sport (meest beoefende sport), 2006

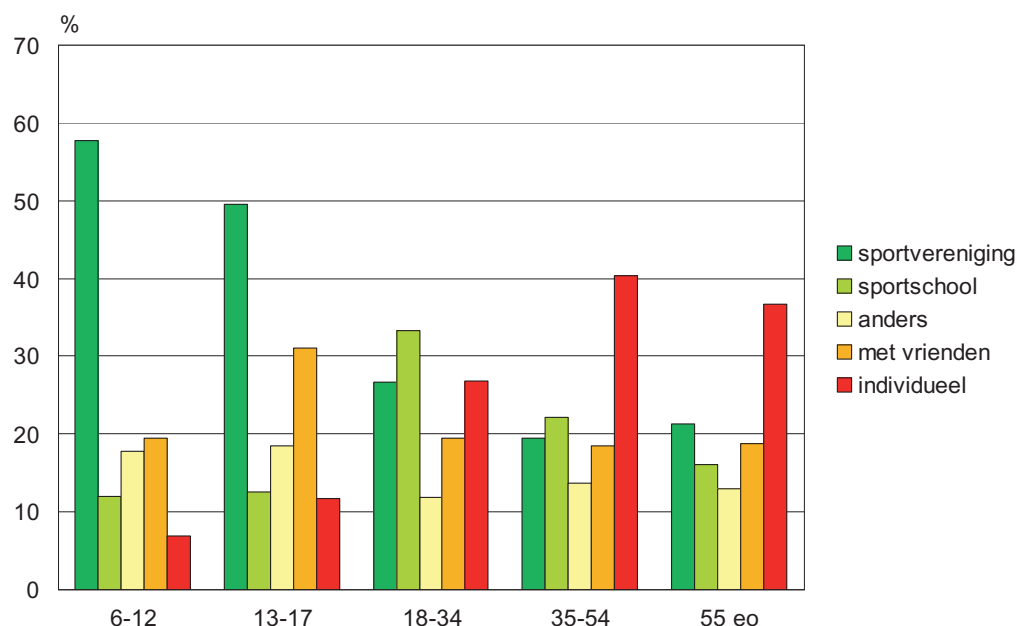
⁸ Bron: Rapportage Sport 2006, SCP (2006).

⁹ Het gaat hierbij om het aandeel sporters dat sport bij een vereniging. In hoofdstuk 1 is het aandeel Amsterdammers dat sport bij een vereniging weergegeven (20%).

Het aandeel sportende Amsterdammers dat lid is van een sportvereniging komt redelijk overeen met landelijke cijfers. Gegevens van het SCP laten zien dat in 2004 het aandeel sportende Nederlanders dat lid is van een sportvereniging net geen 25% is.¹⁰ Ook uit de rapportage van SCP wordt duidelijk dat er een daling heeft plaatsgevonden in het aantal verenigingslidmaatschappen onder de sporters.¹¹ Dit beeld zien we ook terug in Amsterdam. Was in 2003 35% van de sporters lid van een vereniging, in 2006 is dat 29%.

Vooral volwassenen sporten individueel, jongeren sporten veelal bij een sportvereniging of met vrienden (zie figuur 2.2). Bij de 18-34 jarigen is naast individueel sporten ook de sportschool populair.

Figuur 2.2 Organisatieverband waarin men sport naar leeftijdsgroep, 2006 (% van alle sporters)

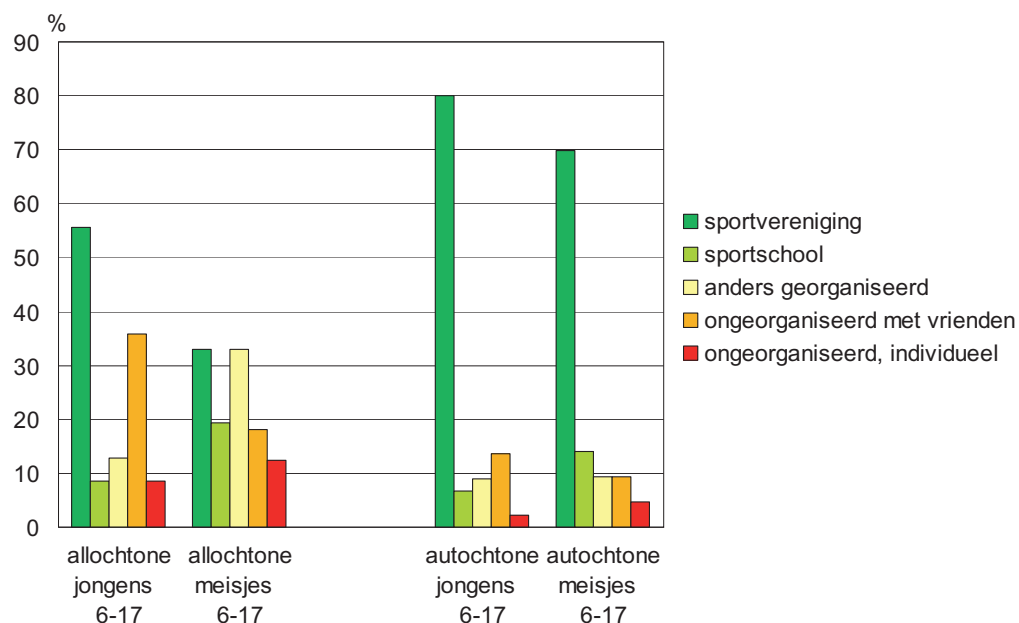
Een nadere analyse laat zien dat allochtone jongens vaker sporten bij een sportvereniging en met vrienden dan allochtone meisjes. Allochtone meisjes sporten veel vaker op een andere (georganiseerde) manier, zij doen vooral aan danssport, zwemsport en vecht- en verdedigingssporten. Tussen de autochtone jongens en meisjes zijn de verschillen minder groot.

¹⁰ Bron: Rapportage Sport 2006, SCP (2006).

¹¹ Uit de rapportage van het SCP wordt duidelijk dat alhoewel het aantal lidmaatschappen is gestegen, het aandeel sporters dat lid is niet is toegenomen. Dit valt te verklaren doordat het aandeel sporters dat lid is van een vereniging minder hard is gestegen dan het aandeel sporters zelf. Uit de resultaten van de Amsterdamse Sportmonitor blijkt eveneens dat het alhoewel het aandeel sporters is gestegen, het aandeel sporters dat lid is van een vereniging is gedaald.

Figuur 2.3 Organisatieverband waarin 6-17 jarigen sporten naar geslacht en etniciteit, 2006

Noot: onder allochtone Amsterdammers worden verstaan: Surinaamse, Antilliaanse, Turkse, Marokkaanse en overig niet-westerse Amsterdammers. Onder autochtone Amsterdammers vallen de Nederlandse Amsterdammers en de westerse allochtonen.

In tabel 2.4 staan per organisatieverband de meest beoefende sporten weergegeven. De team- en duosporten voetbal en tennis worden het meest beoefend bij sportverenigingen. De overige organisatieverbanden kennen voornamelijk veel solosporten, zoals fitness, hardlopen en zwemmen.

Tabel 2.4 De drie belangrijkste sporten voor de diverse organisatieverbanden, 2006

sportvereniging	sportschool	anders georganiseerd	ongebonden/vrienden	ongebonden/individueel
veldvoetbal (34%)	fitness (60%)	fitness (30%)	veldvoetbal (32%)	hardlopen (37%)
tennis (18%)	aerobics (23%)	zwemmen (30%)	zwemmen (27%)	zwemmen (30%)
fitness (16%)	zwemmen (22%)	hardlopen (17%)	wandelsport (14%)	fitness (26%)

2.2 Sporten gebeurt veelal in trainingsverband

Van alle sportende Amsterdammers doet 52% dit in trainingsverband en 30% in competitie of toernooien.

Zowel mannen en vrouwen sporten veel in trainingsverband, mannen doen dit iets vaker dan vrouwen. Groter is het verschil bij competitieverband: mannen participeren veel meer in competitieverband dan vrouwen.

Ouderen sporten minder in trainings- en competitieverband dan jongeren.

Surinaamse/Antilliaanse Amsterdammers sporten het meest in verenigingsverband, Marokkaanse Amsterdammers het meest in competitieverband.

Tabel 2.5 Verband waarin men sport, op basis van alle sporters, 2005 (meer antwoorden mogelijk)

	lessen, trainingen	competitie, toernooien
man	55	40
vrouw	50	19
6-12 jaar	73	50
13-17 jaar	68	60
18-34 jaar	51	27
35-54 jaar	47	25
55-plussers	41	18
Surinamers/Antillianen	59	30
Turken	43	32
Marokkanen	55	39
overig niet westerse allochtonen	51	33
westerse allochtonen	45	21
Nederlanders	53	28
totaal Amsterdam	52	30

Amsterdammers wijken niet af van inwoners van andere gemeenten. Ook landelijk wordt sporten het meest in trainingsverband gedaan. Wel blijkt dat Amsterdammers meer in competitieverband sporten in vergelijking met andere gemeenten.

De verschillen tussen leeftijd en geslacht bij zowel trainings- als competitieverbanden zijn ook naar voren gekomen in andere onderzoeken.¹²

Tabel 2.6 Sporten in trainingsverband, op basis van alle respondenten, 2006

	gemiddeld	man	vrouw
Amsterdam (2006)	35	40	31
Diemen (2006)	31	33	29
Den Haag (2001)	23	22	23
Rotterdam (2001)	24	23	26
Nederland (2002)	35	32	38

¹² Bron: Kernegegevens Sportdeelname – Sportdeelname in Nederlanders gemeenten, W.J.H. Mulier Instituut (2003).

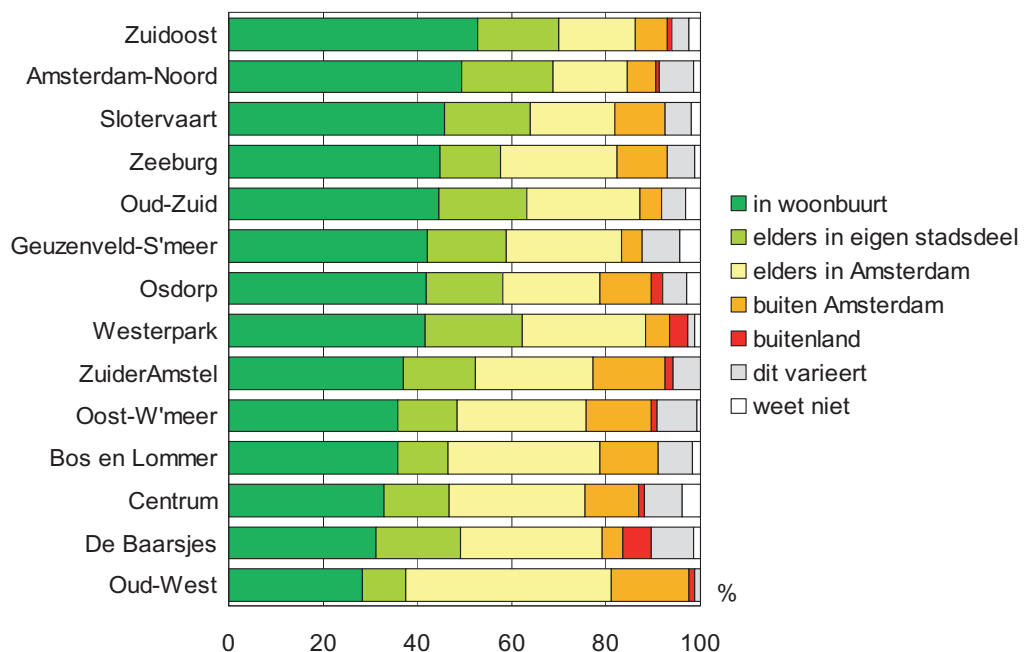
Tabel 2.7 Sporten in competitieverband, op basis van alle respondenten, 2006

	gemiddeld	man	vrouw
Amsterdam (2006)	30	40	19
Diemen (2006)	19	27	12
Den Haag (2001)	14	21	9
Rotterdam (2001)	13	20	8
Nederland (2002)	23	31	14

2.3 Veel Amsterdammers sporten in eigen stadsdeel

Een groot deel van de Amsterdammers sport in de eigen buurt (42%). Er bestaan duidelijke verschillen tussen de inwoners van de verschillende stadsdelen. Inwoners uit Zuidoost en Amsterdam-Noord sporten het meest in de eigen woonbuurt, inwoners uit Oud-West en de Baarsjes het minst. Deze bevindingen sluiten aan bij het aanbod van sportvoorzieningen in de stadsdelen. Stadsdelen waar men vaak naar uitwijkt om te sporten zijn stadsdeel Centrum, Amsterdam Oud-Zuid en Oost/Watergraafsmeer.¹³

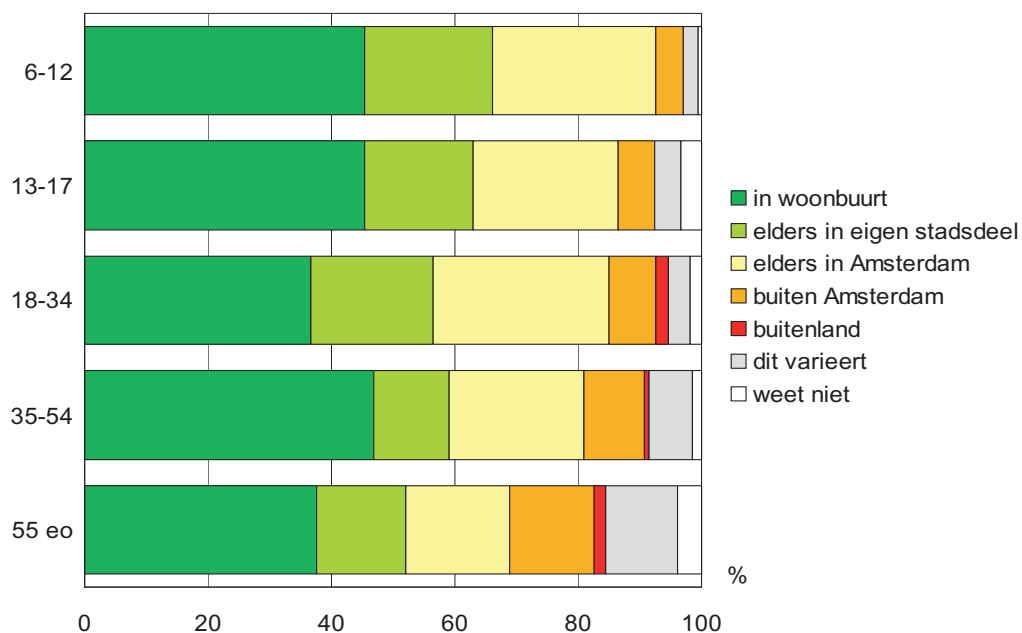
Figuur 2.8 Plek waar men sport, naar stadsdeel, 2006

Jongeren in de leeftijd 6-12 jaar sporten het meest in het eigen stadsdeel (zowel woonbuurt als stadsdeel opgeteld, zie figuur 2.9). Oudere Amsterdammers sporten minder vaak in het eigen stadsdeel en sporten het meest van alle leeftijdsgroepen op gevarieerde plekken. Amsterdammers die op gevarieerde plekken sporten, geven voornamelijk aan te sporten in de eigen buurt, maar ook in Centrum, elders in het eigen stadsdeel, Amsterdam-Noord en buiten Amsterdam.

¹³ De aantallen zijn te gering om per stadsdeel te kijken in welk stadsdeel men sport indien dit niet in het eigen stadsdeel is.

Figuur 2.9 Plek waar men sport, naar leeftijd, 2006

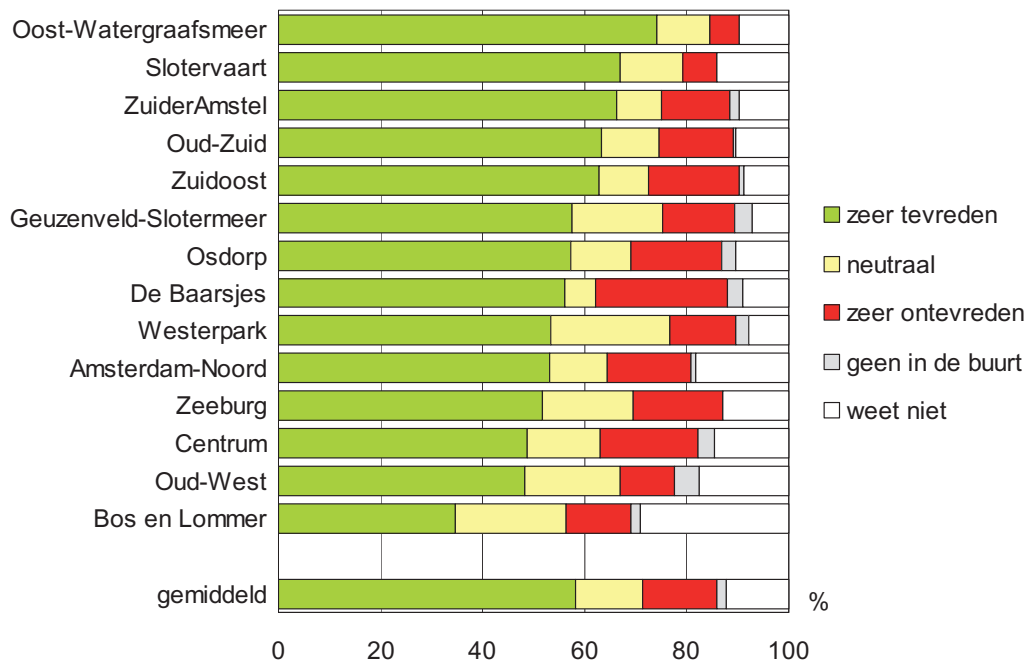
2.4 Zestig procent tevreden over sportvoorzieningen in de buurt

Gemiddeld genomen is 58% van de sporters tevreden over de sportvoorzieningen in de eigen woonbuurt (zie figuur 2.10). Bewoners uit stadsdeel Oost/Watergraafsmeer zijn het meest tevreden over de voorzieningen in de eigen buurt, bewoners uit Bos en Lommer het minst. Bewoners uit de Baarsjes zijn het meest ontevreden.

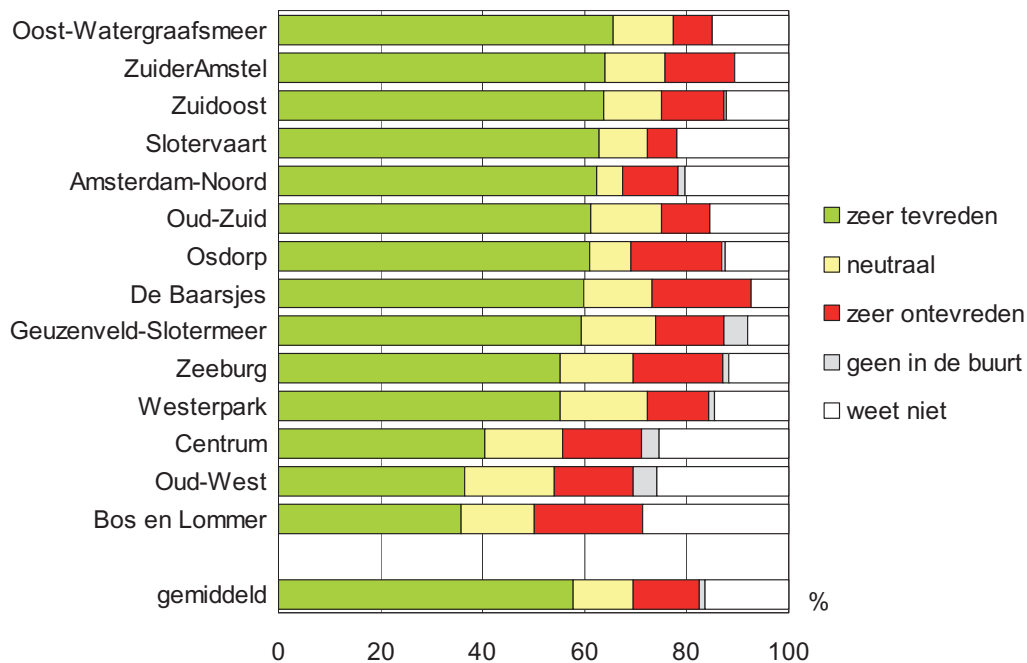
Eenzelfde beeld komt naar voren bij het oordeel over de sportvoorzieningen in het eigen stadsdeel. Opnieuw is gemiddeld 58% van de Amsterdammers zeer tevreden en zijn bewoners uit Oost/Watergraafsmeer het meest tevreden en bewoners uit Bos en Lommer het minst.

Er zijn nauwelijks verschillen tussen de stadsdeelbewoners in het oordeel over de sportvoorzieningen en die in het stadsdeel.

Figuur 2.10 Oordeel over sportvoorzieningen in de woonbuurt, naar stadsdeel, 2006

Figuur 2.11 Oordeel over sportvoorzieningen in het eigen stadsdeel, naar stadsdeel, 2006

2.5 Kosten sportbeoefening met 14% gestegen

Gemiddeld zijn de sporters in 2006 € 224,- kwijt aan contributie voor de meest beoefende sport. Dit is een stijging van 14% ten opzichte van 2003. Ook de andere kosten, zoals kosten voor kleding, schoeisel en consumpties, zijn toegenomen van € 193,- naar € 207,- (een stijging van 7%).

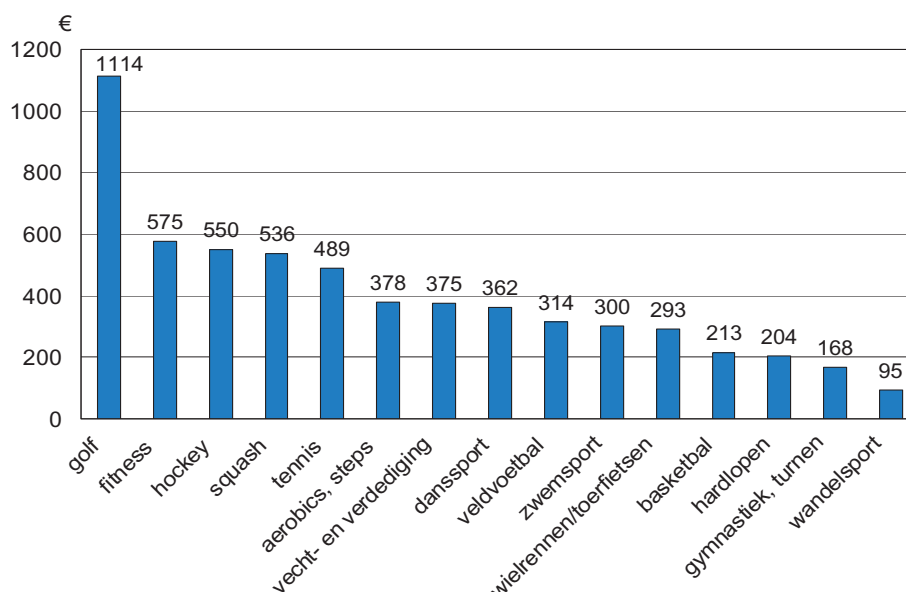
Tabel 2.12 Overzicht van de kosten per jaar voor sportbeoefening, 1999-2006

	1999*	2003	2006
0 euro	14	27	29
1 – 49 euro	7	3	4
50 – 124 euro	19	14	12
125 – 249 euro	26	22	15
250 – 499 euro	10	16	17
500 euro of meer	9	10	15
weet niet	16	8	8
totaal	100	100	100
gemiddelde contributie	€ 198	€ 197	€ 224
andere kosten gemiddeld	€ 186	€ 193	€ 207

*Noot: in 1999 zijn de respondenten die aangaven dat contributie voor hen niet van toepassing is bij de categorie 'weet niet' geteld, in 2003 en 2006 zijn deze respondenten bij de categorie '0 euro' opgenomen.

Indien we de contributie en de bijkomende kosten samen nemen dan kost het sporten gemiddeld € 389,- per jaar. De totale kosten voor de meest beoefende sport verschillen sterk per tak van sport. Evenals in 2003 zijn de kosten voor het beoefenen van golf het hoogst. De kosten voor wandelsport zijn het laagst. In de tabel zijn alleen die sporten weergegeven die door minimaal 20 respondenten het meest worden beoefend.

Figuur 2.13 Totale kosten (contributie en aanvullende kosten) van de meest beoefende sport, 2006

Drie van iedere tien Amsterdammers vinden de contributie die zij moeten betalen hoog (29%), 41% vindt het bedrag normaal, 14% vindt het laag en 16% weet hier geen antwoord op te geven.

2.6 Stadspas door een kwart gebruikt om te sporten

De stadspas is er voor Amsterdammers die van een uitkering moeten rondkomen en voor mensen van 65 jaar en ouder. Met de stadspas kunnen Amsterdammers gebruik maken van kortingsregelingen die sommige sportaanbieders hanteren.

Een kwart van de sportende stadspasbezitters, gebruikt de pas ook daadwerkelijk om te sporten (25%). In voorgaande jaren was dat meer, namelijk 28% (2003) en 33% (1999). Een klein deel van de 65-plussers met een stadspas gebruikt de pas om te sporten (13%). Onder de uitkeringsgerechtigden gebeurt dat wat vaker (27%).

Van alle Amsterdammers met een stadspas kan 59% tot de sporters gerekend worden. Stadspasbezitters sporten overigens wel vaker dan in 2003: toen sportte 32% minimaal 1 keer per maand en 22% minimaal één keer per week, in 2006 is dat respectievelijk 59% en 56%.

3 Attitude ten aanzien van sport

Nieuw ten opzichte van eerdere jaren zijn de vragen die zich richten op de attitude die men heeft ten aanzien van sport. Aan de hand van verschillende stellingen is bekeken hoe Amsterdammers aankijken tegen sport: vinden zij sporten leuk of juist saai? Of vindt de Amsterdammer dat ze al genoeg bewegen en dus niet hoeven te sporten? Ook wordt gekeken of de attitude ten aanzien van sport verschilt tussen verschillende groepen Amsterdammers.

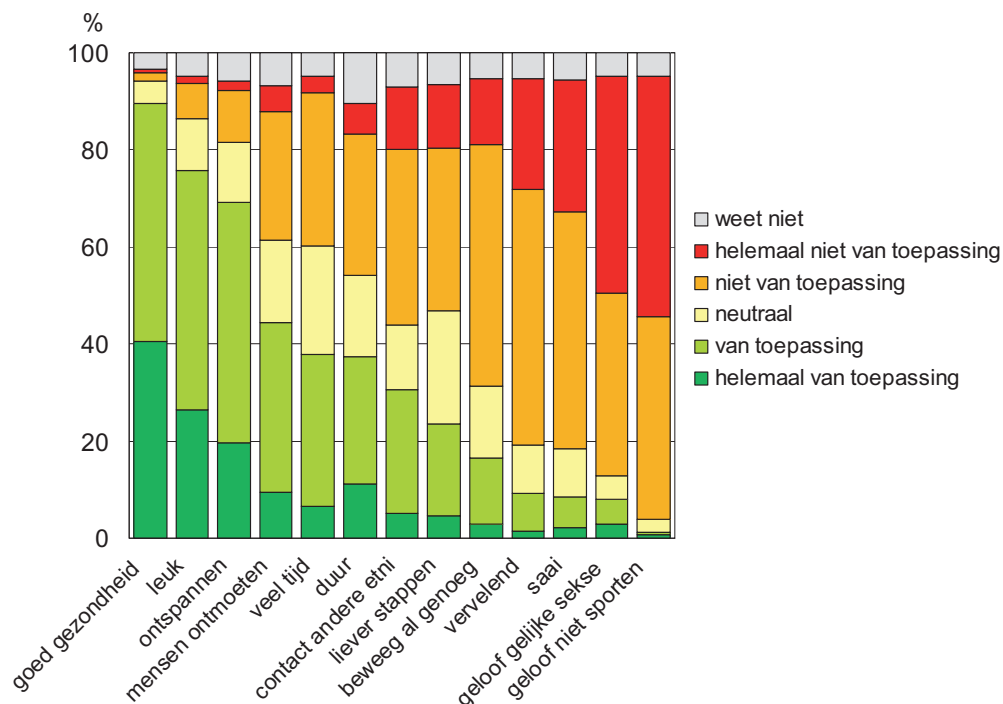
3.1 Sporten goed voor de gezondheid

Om de attitude ten aanzien van sport te meten zijn de volgende stellingen aan de Amsterdammers voorgelegd:

- Sporten is goed voor mijn gezondheid
- Ik vind sporten leuk
- Sporten is voor mij een manier om te ontspannen
- Sporten is voor mij een manier om mensen of vrienden te ontmoeten
- Sporten kost veel tijd
- De kosten om te sporten zijn te hoog
- Via het sporten heb ik mensen met een andere etnische achtergrond leren kennen
- Ik ga liever met vrienden op stap dan dat ik ga sporten
- Ik hoef niet te sporten, ik beweeg al genoeg
- Lichamelijke inspanning zoals bij sporten vind ik vervelend
- Ik vind sporten saai
- Vanuit mijn geloofsovertuiging mag ik alleen deelnemen aan gescheiden sportactiviteiten (jongens en meisjes apart)
- Vanuit mijn geloofsovertuiging mag ik niet sporten buiten schooltijd

De attitudevragen zijn aan alle ondervraagden gesteld. In figuur 3.1 staan de resultaten weergegeven.

Figuur 3.1 Meningen over diverse aspecten van sport, 2006 (% van *alle* Amsterdammers)

Uit de figuur valt af te lezen dat veel Amsterdammers sporten goed voor de gezondheid vinden. Daarnaast zijn veel Amsterdammers van mening dat sporten leuk en ontspannend is en vinden maar weinig Amsterdammers sporten echt vervelend of saai.

Er zijn weinig Amsterdammers die vanwege hun geloof niet sporten. Iets vaker komt het voor dat men niet met mensen van de andere sekse mag sporten vanwege het geloof. Deze geloofskwesties doen zich alleen bij de allochtone Amsterdammers voor en binnen deze groep geldt dit vaker voor vrouwen dan voor mannen.

Bij een aantal stellingen zijn de meningen meer verdeeld, zoals bijvoorbeeld bij de kosten om te sporten, de tijd die men er aan besteedt en de opvatting dat men sport om mensen te ontmoeten.

Zoals mag worden verwacht hebben sporters in het algemeen een positievere attitude ten aanzien van sporten dan mensen die niet sporten. Ook mannen en hoog opgeleide Amsterdammers (die wat vaker sporter zijn) hebben een positievere attitude ten aanzien van sporten dan vrouwen en Amsterdammers met een lagere (of geen) opleiding.

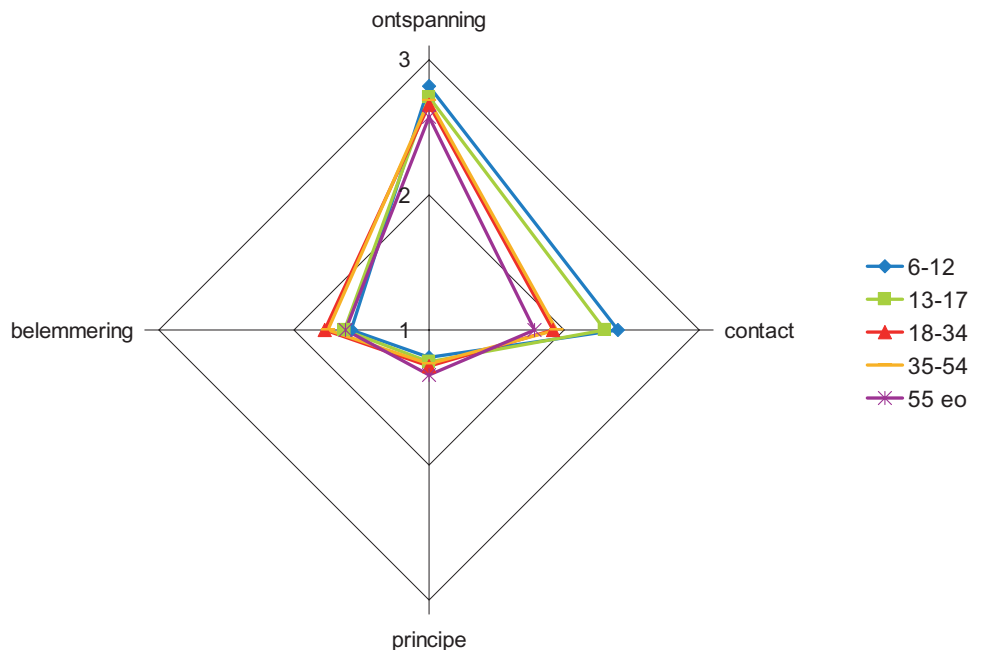
3.2 Vooral de jeugd maakt vrienden tijdens het sporten

Er is sprake van onderlinge samenhang tussen de 13 stellingen. Door middel van een factoranalyse zijn de stellingen ingedeeld in vier categorieën (factoren), te weten:

- ontspanning (bijvoorbeeld: vind ik sporten leuk?)
- contact (via sporten leer ik mensen kennen)
- principiële overwegingen (vanuit mijn geloof mag ik niet sporten)
- belemmeringen (sporten kost veel tijd)

Vervolgens is gekeken of mensen verschillend scoren op deze vier factoren. Als we kijken naar de scores van de vijf leeftijdsgroepen op de vier factoren dan zien we allereerst dat de factor ontspanning hoog scoort (zie figuur 3.2). De waarden op de vier factoren kunnen variëren van 1 (helemaal niet van toepassing) tot 3 (helemaal van toepassing). Hoe hoger de score, des te vaker de betreffende factor een rol speelt.

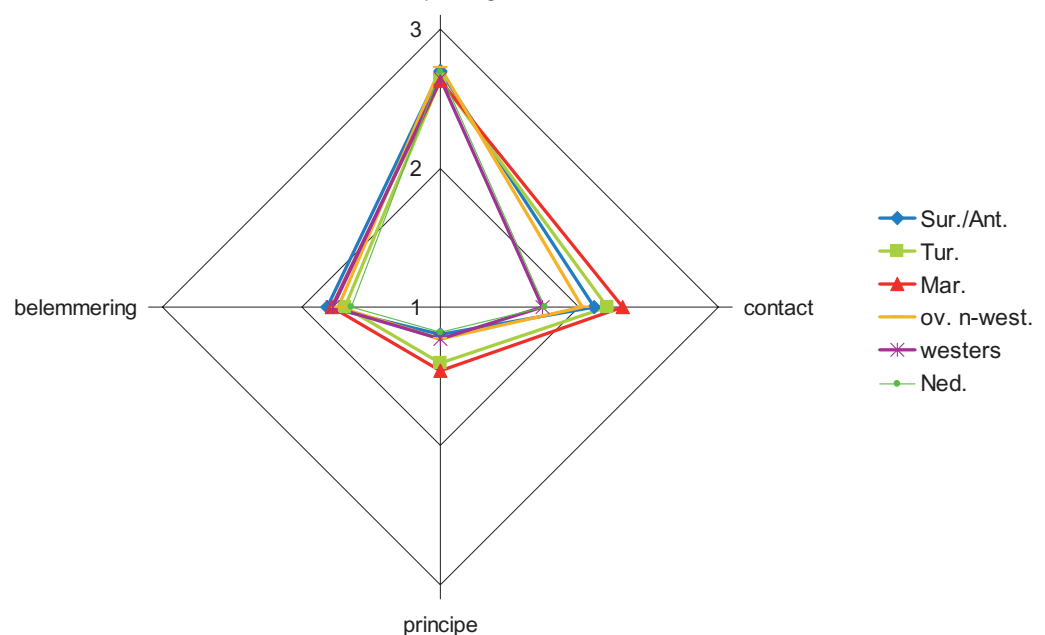
Figuur 3.2 Score op de vier factoren, naar leeftijd, 2006

Uit figuur 3.2 blijkt dat de factor ontspanning bij alle leeftijdsgroepen er toe doet. De factoren belemmering en principe scoren het laagst. De grootste verschillen zijn waarneembaar bij de factor contact. Jongeren vinden duidelijk vaker dan ouderen dat zij via het sporten andere mensen leren kennen. Ook bij de factor ontspanning zijn er verschillen te ontdekken, alhoewel ze iets minder duidelijk naar voren komen. Jongeren zien sporten iets vaker als ontspanning in vergelijking met ouderen. Zowel bij de factor contact als ontspanning geldt dat de 55-plussers hier het minst hoog op scoren. Op de factor belemmering scoort de middengroep juist hoog (18-34 jarigen): zij vinden vaker dan de allerjongsten en alleroudsten dat sporten veel tijd en geld kost. Ouderen scoren het hoogst op de principiële overwegingen, verschillen tussen overige leeftijdsgroepen zijn er bij deze factor niet.

Eenzelfde analyse is gedaan voor de verschillende etnische groepen. Op de factor ontspanning scoren alle etnische groepen gelijk. Bij de drie overige factoren bestaan wel verschillen tussen de groepen (zie figuur 3.3). De verschillen zijn het meest duidelijk bij de factor contact en principiële overwegingen. Bij beide factoren zijn het de Turkse en Marokkaanse Amsterdammers die hoog scoren en westerse allochtonen en Nederlanders het minst. Op de factor belemmering scoren de Surinaamse/Antilliaanse en Marokkaanse Amsterdammers het hoogst.

Figuur 3.3 Score op de vier factoren, naar etniciteit, 2006

3.3 Driekwart van de Amsterdammers beweegt dagelijks

Naast het feit of men al dan niet sport is in de Amsterdamse Sportmonitor ook ingegaan op bewegen in het algemeen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om beweging in de vorm van fietsen naar het werk, boodschappen doen of traplopen. Aan de Amsterdammers is gevraagd of ze van mening zijn dat ze, afgezien van sporten, voldoende bewegen. Tweederde van de Amsterdammers is van mening dat ze (zeker) voldoende bewegen (67%), een minderheid van 17% vindt het eigen beweeggedrag (zeker) onvoldoende.

Aan de mensen die van zichzelf hebben aangegeven dat ze onvoldoende bewegen is gevraagd wat er moet veranderen willen zij meer gaan bewegen. Dit is voor een aanzienlijk deel van deze groep niet te zeggen (44%). De antwoorden van de mensen die hier wel een antwoord op weten wijst in de richting van een verandering bij eigen de persoon: men moet zichzelf motiveren (18%), de auto laten staan (4%) of zelfs een andere baan zoeken (4%). Ook geen tijd om te bewegen speelt een rol (12%) en een deel van de ondervraagden geeft te kennen dat ze eigenlijk wel zouden willen gaan sporten (4%).

Driekwart van de Amsterdammers geeft aan dat ze dagelijks aan beweging doen als we het hebben over fietsen naar het werk of bijvoorbeeld boodschappen doen (76%). Ook beweegt 16% meerdere malen per week, slechts een klein deel beweegt een paar keer per week of minder vaak (6%). Hierbij moet worden opgemerkt dat de verschillende vormen van beweging voor iedereen anders kunnen zijn: de één heeft het voornamelijk over fietsen naar het werk of lopen naar de bakker, terwijl de ander bijvoorbeeld alle lichaamsbeweging die men op het werk krijgt meerekent.

Gemiddeld genomen beweegt men op een dag 1 uur en 40 minuten. Er zijn geen grote verschillen tussen leeftijdsgroepen, wel beweegt de jeugd in de leeftijd 6-12 jaar wat vaker dan de oudere Amsterdammers.

Tabel 3.4 Totale tijd per dag besteed aan bewegen (uitgezonderd sport), naar achtergrondkenmerken, 2006

6-12	1 uur en 50 minuten
13-17	1 uur en 42 minuten
18-34	1 uur en 35 minuten
35-54	1 uur en 45 minuten
55 plus	1 uur en 36 minuten
Amsterdam	1 uur en 40 minuten

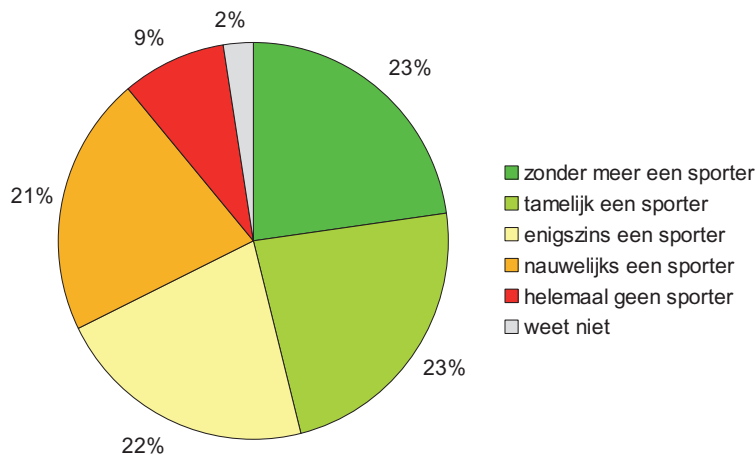
3.4 Zelfbeeld als sporter vooral positief onder mannen en jeugd

Hoe zien de sportende Amsterdammers zichzelf: zijn zij van mening dat ze een sporter zijn? De meningen hierover zijn verdeeld, 23% ziet zichzelf zonder meer als sporter en eenzelfde deel vindt zichzelf tamelijk, enigszins of nauwelijks een sporter (zie figuur 3.5). Het maakt overigens niet uit of men één keer per maand of één keer per week sport, voor beide groepen is het zelfbeeld hetzelfde.

Ter vergelijking: in de naburige gemeente Diemen gaf 16% aan zichzelf zonder meer als sporter te zien.

Het aandeel sporters dat zichzelf zonder meer als sporter ziet is terug op het niveau van 1999 (22%), vorig jaar zag een groter deel zichzelf als sporter (27%). Opvallend is dat ondanks dat Amsterdammers meer zijn gaan sporten, het zelfbeeld niet als zodanig is veranderd.

Figuur 3.5 Zelfbeeld als sporter, 2006

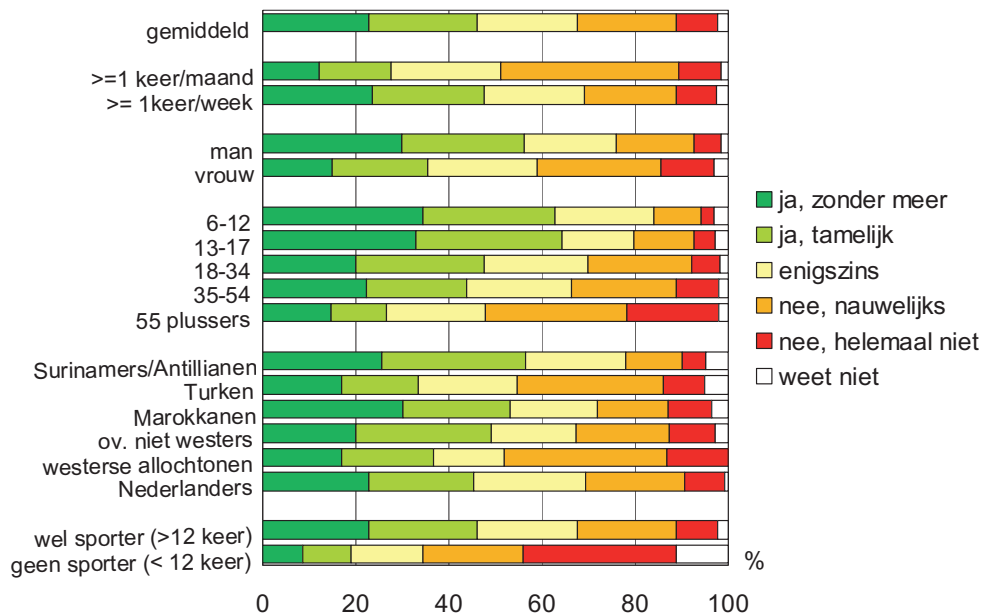

Frequente sporters (die 1 keer per week of vaker sporten) zien zichzelf vaker als sporter dan minder frequente sporters. Daarnaast zien jongeren zichzelf vaker als sporter dan ouderen. Ook mannen hebben een sportiever zelfbeeld dan vrouwen, en hebben mensen die meer dan 12 keer per jaar aan sport doen een sportiever zelfbeeld dan mensen die minder vaak sporten. Deze resultaten wijken niet af van de resultaten uit de sportmonitor van de gemeente Diemen en komen ook overeen met de gevonden trends uit de rapportage Kerngegevens Sportdeelname.¹⁴

Een overzicht van alle verschillen binnen Amsterdam is te zien in figuur 3.6.

¹⁴ Bron: Kerngegevens Sportdeelname – Sportdeelname in Nederlandse gemeenten, W.J.H. Mulier Instituut (2003).

Figuur 3.6 Zelfbeeld als sporter, naar achtergrondkenmerken, 2006

4 Non-participatie

In dit hoofdstuk staan de niet-sporters centraal. Welke Amsterdammers hebben het afgelopen jaar niet gesport en welke Amsterdammers hebben nog nooit aan sport gedaan? Gekeken wordt wat de redenen zijn om niet te sporten en wat er moet gebeuren zodat de niet-sporters in de toekomst wel (weer) gaan sporten.

4.1 Vooral Turkse en Marokkaanse vrouwen sporten niet

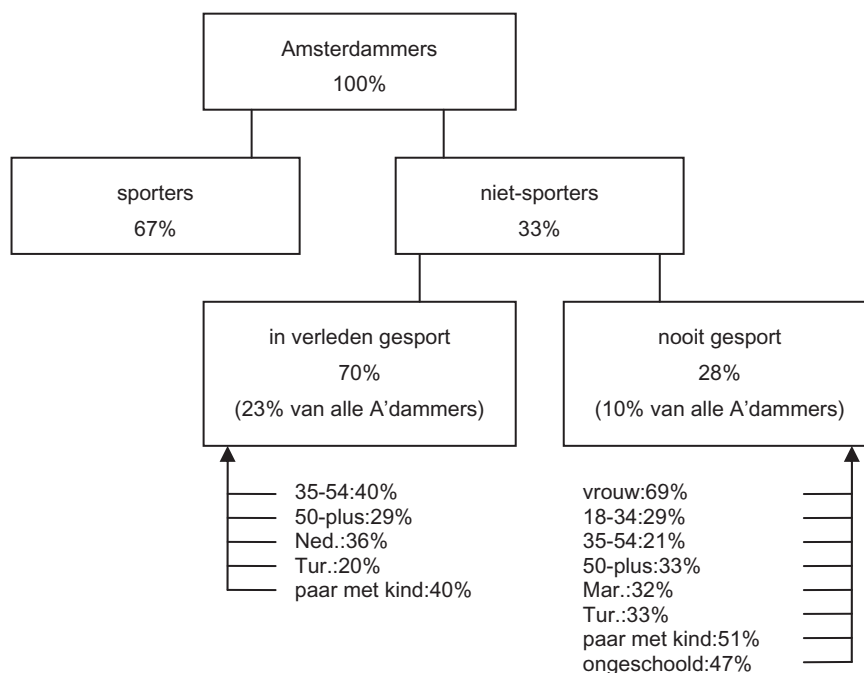
Uit hoofdstuk 1 is duidelijk geworden dat 33% van de Amsterdammers het afgelopen jaar niet aan sport heeft gedaan. Binnen deze groep niet-sporters heeft 70% in het verleden wel gesport, dit komt neer op 23% van alle Amsterdammers. Eén op de tien Amsterdammers heeft nog nooit gesport.

In figuur 4.1 staat weergegeven hoe de groep niet-sporters is samengesteld die in het verleden wel en niet gesport hebben. De percentages in de figuur moeten als volgt worden gelezen: 69% van de Amsterdammers die nog nooit hebben gesport is vrouw, 40% van de Amsterdammers die in het verleden wel hebben gesport is in de leeftijd 35-40 jaar.

Amsterdammers die nu niet sporten maar dit vroeger wel gedaan hebben zijn vooral Turkse en Nederlandse Amsterdammers van middelbare leeftijd of ouder.

Amsterdammers die nog nooit gesport hebben zijn voornamelijk vrouwen met een Turkse of Marokkaanse achtergrond. Vaak zijn het ook ongeschoolde Amsterdammers.

Figuur 4.1 Achtergrondkenmerken van niet-sporters, 2006

Amsterdammers die nu niet meer sporten hebben in het verleden op verschillende manieren gesport. Het meest genoemd worden de sportvereniging (30%), de sportschool (22%) en individueel (21%).

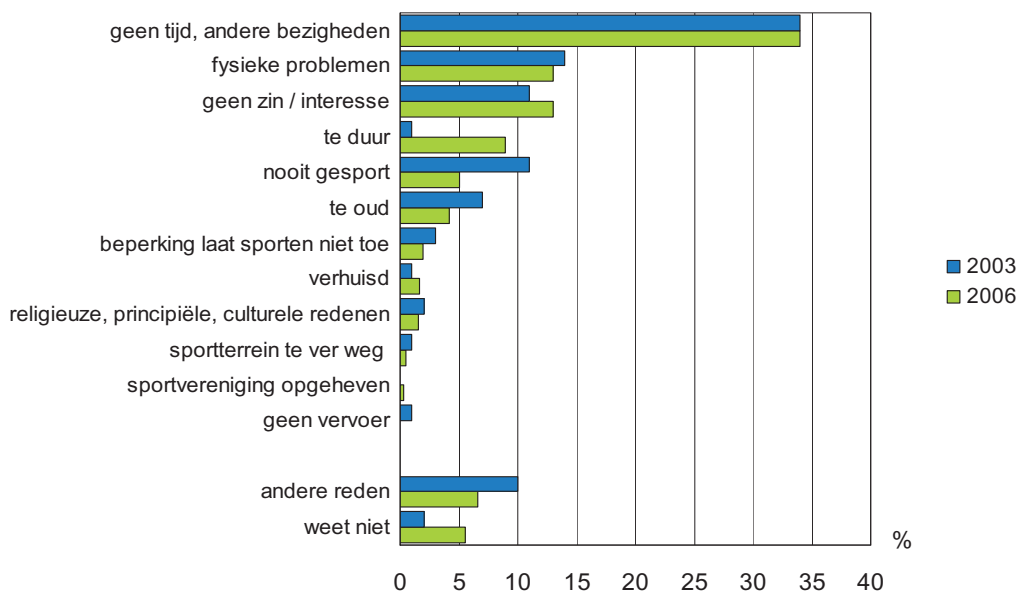
Tabel 4.2 Verband waarin de niet-sporters in het verleden hebben gesport, 2006

sportvereniging	30
sportschool	22
ongeorganiseerd, individueel	21
anders georganiseerd	16
ongeorganiseerd met vrienden	11

4.2 Andere interesses en gebrek aan tijd belemmeren het sporten

Motieven van niet-sporters en ex-sporters hebben volgens deze personen vooral met de interesse van de persoon te maken. Het meest genoemd wordt dat men geen tijd (meer) heeft om te sporten (omdat men andere bezigheden heeft). Daarnaast zegt ook een deel dat men geen interesse (meer) heeft. Een andere genoemde oorzaak is vanwege fysieke problemen. Deze redenen komen overeen met de genoemde redenen uit 2003. Meer dan in 2003 worden echter de kosten van het sporten genoemd.

Figuur 4.3 Motieven van niet-sporters, 2003 en 2006

Het belang van de factor tijd moet echter met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Men heeft vaak geen tijd omdat liever andere dingen doet. Niet-sporters geven dan ook vaker aan dat ze liever met vrienden op stap gaan, dan dat ze gaan sporten. De prioriteit ligt bij de groep niet-sporters dus *niet* bij het sporten. Dit blijkt ook uit de Rapportage Sport van het SCP (2006). Naast tijd heeft men volgens deze rapportage vaak ook geen puf om te sporten en komt men vaak niet aan sporten toe.

Ander onderzoek over de sportdeelname van meisjes uit etnische minderheden heeft laten zien dat allochtone meisjes vaak niet (meer) sporten omdat ze geen tijd (of andere bezigheden) hebben.¹⁵ Dit tijdgebrek kan volgens de onderzoekers te maken hebben met het feit dat meisjes moeten helpen in de huishouding. Ook in de Amsterdamse Sportmonitor komt naar voren dat allochtone meisjes in de leeftijd 6-17 jaar vaak niet meer sporten omdat ze hier geen tijd voor hebben.

4.3 Tijd en geld staan het sporten in de weg

Niet-sporters zijn wel bereid om (weer) te gaan sporten: ruim de helft geeft aan er (weer) zin in te hebben (53%). Dit is iets meer dan in 2003, toen 47% van de niet-sporters aangaf (weer) te willen gaan sporten.

Het zijn voornamelijk de wat oudere Amsterdammers (55-plussers) voor wie het sporten niet zo nodig meer hoeft (49%). De niet-sporter die het wel (weer) zou willen is vaak een dertiger.

In het algemeen zijn tijd en geld de twee belangrijkste factoren die genoemd worden om het sporten al dan niet (weer) op te pakken. Geld heeft in dit geval betrekking op de kosten om te sporten: dit zou goedkoper moeten wil men (weer) gaan sporten. De groep dertigers die wel weer zou willen gaan sporten vindt ook vaak dat de kosten om te sporten (te) hoog zijn (62%) en dat sporten veel tijd kost (40%). Ook hier moet in acht worden genomen dat prioriteiten een rol spelen: men heeft te weinig tijd omdat men andere bezigheden heeft, en men vindt sporten te duur omdat men waarschijnlijk ook geld besteedt aan andere hobby's.

Bij de 55-plussers speelt geld overigens *geen* rol, wel speelt naast tijdgebrek de gezondheid een rol. Van de jongste groep niet-sporters (6-17 jaar) is vaak niet bekend wat er moet veranderen zodat ze gaan sporten. Dat sporten goedkoper moet wordt wel enkele malen genoemd.

4.4 Verband tussen opleiding en sporten

Op basis van de kenmerken van respondenten (leeftijd, geslacht, etniciteit, opleiding, inkomen en huishoudensamenstelling) is een segmentatieanalyse verricht. Met behulp van een logistische regressie is bekeken welke factoren bijdragen in het wel of niet sporten van de Amsterdammers.

Uit de analyse is naar voren gekomen dat opleiding het meest van invloed is op het sportgedrag van de Amsterdammers (zie tabel 4.4). Voor hoger opgeleide Amsterdammers is de kans 3,6 keer zo groot om tot de categorie sporters te behoren dan voor middelbaar, lager opgeleide en ongeschoolde Amsterdammers. Andere groepen voor wie de kans groot is dat ze tot de categorie sporters behoren zijn: mensen met een sportende ouder, mannen en Nederlandse Amsterdammers. Dit zijn alle groepen waarbij in tabel 4.4 de kans om te sporten groter is dan 1.

---

¹⁵ Bron: Factsheet "Sportdeelname meisjes en vrouwen uit etnische minderheden" – E-quality (2006).

Onder de niet-sporters (voor wie de kans om te sporten kleiner is dan 1) bevinden zich wat vaker gezinnen met kinderen, Turkse en Marokkaanse Amsterdammers en oudere Amsterdammers, zoals we al eerder in dit hoofdstuk zagen.

Tabel 4.4 Kans om te sporten voor verschillende groepen, 2006

	kans
hoger opgeleid	3,6
sportende ouder	1,7
man	1,7
nederlands	1,4
leeftijd	0,9
gezin met kinderen	0,8
marokkaans	0,7
turks	0,5

5 Sport als emancipatie instrument

In deze monitor staat het sportgedrag van de allochtone jeugd (6-17 jaar) in het bijzonder centraal. In de voorgaande hoofdstukken is gekeken naar verschillen tussen groepen jongeren. Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de eerder gevonden verschillen en kijkt op bepaalde punten wat verder om een volledig beeld te schetsen van de sportende en niet-sportende allochtone jongeren. Daarbij zullen we ons vooral richten op de Turkse en Marokkaanse jeugd, waarbij in de meeste gevallen over de groep als geheel zal worden gerapporteerd.

5.1 Zes van iedere tien Turkse en Marokkaanse jongeren doen aan sport

Turkse en Marokkaanse jongeren sporten minder dan andere jongeren. In totaal mogen zes van iedere tien Turkse of Marokkaanse jongeren zich volgens de definitie van de RSO een sporter noemen.

De Turkse en Marokkaanse jeugd sport overigens vaker dan de Turkse en Marokkaanse volwassenen; het lage aandeel sporters binnen deze groep (zoals uit hoofdstuk 1 duidelijk werd) wordt voornamelijk verklaard door een relatief gering aantal sportende ouderen.

Tabel 5.1 Aandeel jongeren (6-17 jaar) dat sport, naar etniciteit, 2006

	gemiddeld	Sur./Ant.	Tur.	Mar.	ov. n- westers	westers	Ned.
>= 1 keer per jaar	76	85	61	65	79	91	94
>= 1 keer per maand	74	83	60	63	77	91	93
>= 1 keer per week	72	81	57	61	73	91	91
geen sport	24	15	39	35	21	9	6

Alhoewel de Turkse jongeren het minst vaak een sport doen, zijn de jongeren onder hen die wel aan sport doen behoorlijk fanatiek. Zij beoefenen gemiddeld 2,9 sporten, tegenover 1,9 sporten bij de Marokkaanse jeugd en 2,3 sporten bij de Nederlandse jeugd.

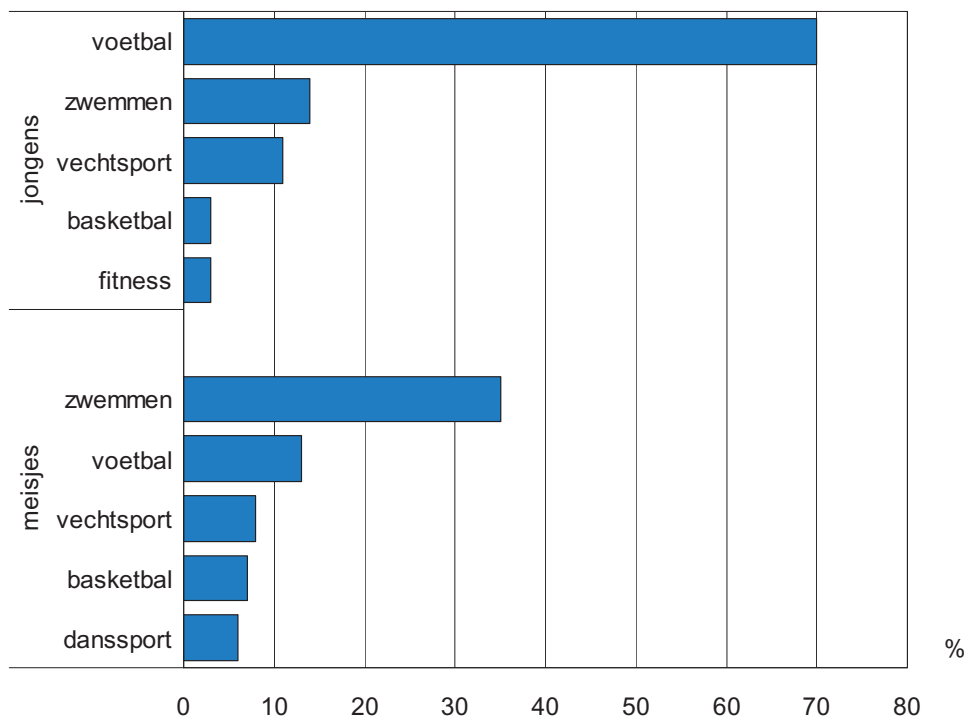
5.2 Voetbal, zwemmen en vechtsport veel beoefend

De populaire sporten onder de Turkse en Marokkaanse jongeren wijken niet sterk af van de meest populaire sporten voor heel Amsterdam.

Turkse en Marokkaanse jongens doen vooral aan voetbal, zwemmen en vechtsport (ze figuur 5.2). Een deel van de jongens voetbalt bij een sportvereniging (41%), een groter deel voetbalt ongeorganiseerd met vriendjes (57%). Ook het zwemmen gebeurt niet bij een vereniging. Het is aannemelijk dat de jongeren vooral bedoelen dat zij naar het zwembad gaan, zeker daar blijkt dat ruim een derde van de Turkse en Marokkaanse

jongeren (nog) geen zwemdiploma heeft (38%). In totaal kan 11% van alle Turkse en Marokkaanse jongeren niet zwemmen. Dit zijn vooral jongeren van 6 of 7 jaar. Meisjes doen vaak dezelfde sporten als jongens, maar bij hen staat zwemmen bovenaan.

Figuur 5.2 Topvijf meest beoefende sporten onder Turkse en Marokkaanse jongens en meisjes, 2006

In hoofdstuk 2 zagen we dat de jeugd voornamelijk in de eigen woonbuurt of het eigen stadsdeel sport. Net als voor de jeugd in het algemeen geldt dit ook voor de Turkse en Marokkaanse jongeren.

5.3 Een derde van de niet-sportende jeugd woont in Amsterdam-Noord

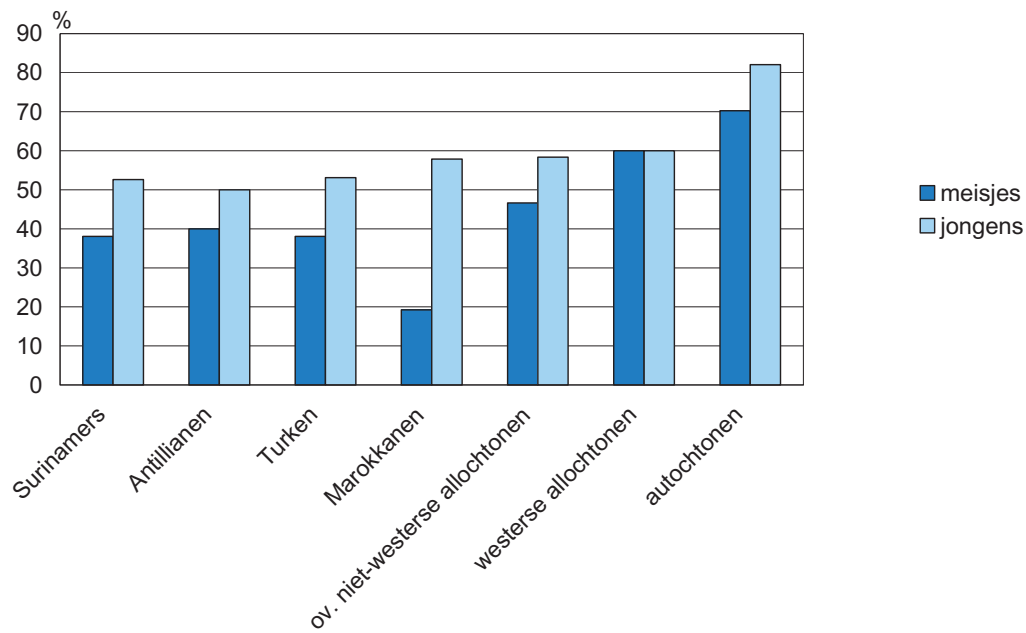
Zowel jongeren in de leeftijd 6-12 als 13-17 jaar maken deel uit van de groep niet-sporters. Iets vaker gaat het om jongens (60%) dan om meisjes (40%). Opvallend is dat een derde van de niet-sportende allochtone jeugd in Amsterdam-Noord woont. Ook in de stadsdelen de Baarsjes en Osdorp wonen vaak niet-sporters.

Redenen waarom deze jongeren niet meer sporten variëren van geen tijd, geen zin en andere bezigheden.

5.4 Marokkaanse meisje weinig lid van sportvereniging

Eerder in deze rapportage zagen we dat *overall* jongens vaker lid zijn van een sportclub dan meisjes en dat dit ook voor allochtone jongens en meisjes geldt. Als we in meer detail naar die gegevens kijken dan zien we niet alleen verschillen tussen de seksen, maar ook tussen etnische groepen. Het zijn daarbij vooral Marokkaanse meisjes die achterblijven.

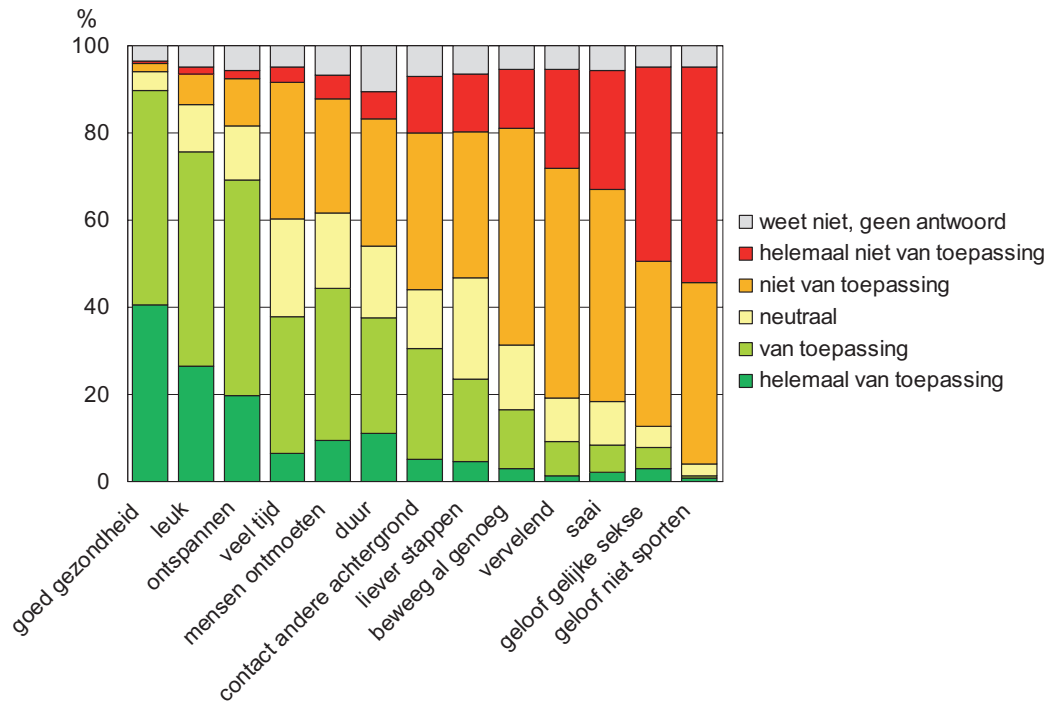
Tabel 5.3 Lidmaatschap sportverenigingen naar etniciteit en geslacht, 2006

5.5 Sporten is leuk en gezond

Eerder werd beschreven wat de attitudes van Amsterdammers ten aanzien van sporten zijn. Hieronder bekijken we die resultaten nog een keer voor jongeren apart. Er komt ook nu een beeld naar voren waarin sporten als ontspannend, leuk en gezond wordt gezien.

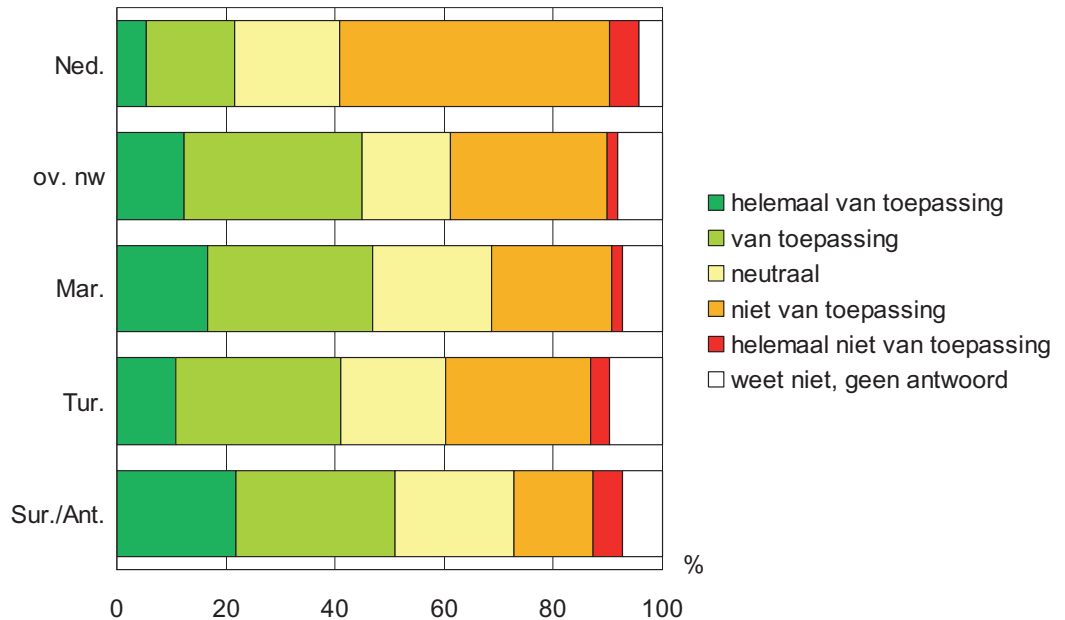
Figuur 5.4 Meningen over diverse aspecten van sport, 6-17 jarigen, 2006

Op een paar stellingen stelling vinden we verschillen tussen groepen jongeren. Het gaat daarbij om verschillen tussen allochtone en autochtone jongeren dan blijkt dat alleen de stelling “De kosten om te sporten zijn te hoog” en de stelling “Vanuit mijn geloofsovertuiging mag ik alleen deelnemen aan gescheiden sportactiviteiten (jongens en meisjes apart)”. Allochtone jongeren geven vaker dan autochtone jongeren aan dat de kosten om te sporten te hoog zijn.

Figuur 5.5 Oordeel 6-17 jarigen op de stelling “De kosten om te sporten zijn te hoog”, naar etnische groep, 2006

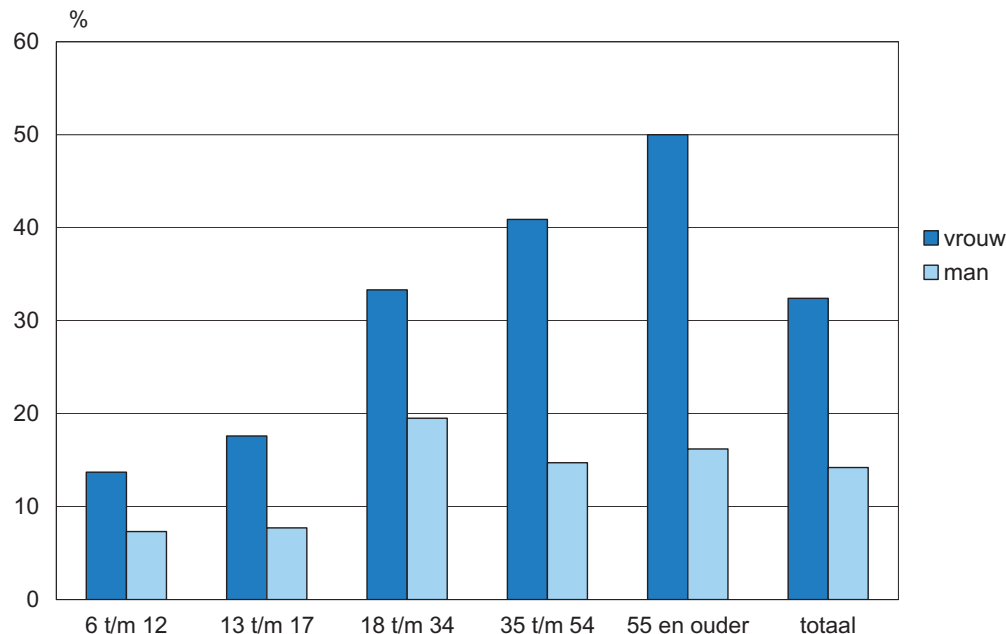

Het valt op dat allochtone jongeren twee keer vaker aangeven dat sporten duur is dan autochtone jongeren, en dat resultaat weerspiegelt vermoedelijk deels het feit dat autochtone jongeren vaker lid zijn van een sportclub.

5.6 Mogelijke religieuze achtergronden van niet-sporten

Naast deze materiele aspecten spelen in sommige gevallen ook religieuze zaken een rol. Als gevraagd wordt naar gescheiden sportactiviteiten tussen jongens en meisjes en mannen en vrouwen dan blijkt dat Turkse en Marokkaanse vrouwen met het stijgen van de leeftijd religie vaker noemen in verband met gescheiden sporten.

Figuur 5.6 Percentage (helemaal) van toepassing op de stelling: Van mijn geloofsovertuiging mag ik alleen deelnemen aan gescheiden sportactiviteiten voor Turkse en Marokkaanse Amsterdammers naar leeftijdsgroepen

Interpretatie van deze resultaten is moeilijk. Het kan zijn dat jonge vrouwen minder dogmatisch zijn (of minder voorzichtig in hun uitspraken) dan ouderen, maar ook dat ouderen dit vaker als een excuus gebruiken om niet te sporten. Ook kan het zijn dat oudere vrouwen voorzichtiger zijn in hun uitspraken in dit soort onderzoek.

Als we kijken naar de samenhang tussen de antwoorden op deze vraag en die op de vraag of men zichzelf als sporter ziet, dan valt op dat deze relatie voor vrouwen bestaat¹⁶, terwijl er voor mannen geen relatie bestaat. Anders gezegd, vrouwen die in sterkere mate alleen gescheiden mogen sporten, zien zichzelf minder vaak als sporter. Voor mannen bestaat die relatie niet (er is immers nauwelijks variatie in de scores op bovenstaande vraag). In het verlengde daarvan voelen deze vrouwen zich ook minder vaak sporter dan mannen. Overigens blijkt dat vrouwen die aangeven niet gescheiden te mogen sporten ook vaker te zeggen dat zijn helemaal niet mogen sporten vanuit hun geloofsovertuiging, maar ook dat zij niet hoeven te sporten omdat zij al genoeg bewegen. Van de allochtone vrouwen geeft acht procent aan dat zij helemaal niet mogen sporten vanuit hun geloof. Opvallend is dat deze vrouwen in sterkere mate vinden dat sporten saai is, niet leuk, dat het niet goed is voor de gezondheid, vervelend, en dat zij genoeg bewegen. Binnen het bestek van deze monitor kan niets gezegd worden over oorzakelijke relaties, of bijvoorbeeld rechtvaardiging. Culturele verschillen, in daadwerkelijk gedrag, maar ook in antwoordpatronen¹⁷ vragen in dit geval om een andere, kwalitatieve, benadering.

¹⁶ $R = -.24, p < .05$

¹⁷ Zie o.a. Similar Questions, Different Meanings. Differences in the meaning of constructs for Dutch and Moroccan respondents. Hedda van 't Land en Willem Bosveld, 1999.

6 Compass: een vergelijking met andere steden

Om een goede vergelijking te kunnen maken met andere (Europese) steden is het COMPASS instrument ontwikkeld. COMPASS staat voor Coordinated Monitoring of Participation of Sports en het project is gestart in 1995. De vragenlijst van de RSO is zo opgezet dat deze ook bruikbaar is voor het COMPASS-project.

Eén van de resultaten is het COMPASS-schema, waarin sportbeoefening is uitgesplitst naar intensiteit, competitieverband en organisatievorm. In dit hoofdstuk wordt Amsterdam vergeleken met andere steden. Daarbij moet worden opgemerkt dat aangezien er in de Amsterdamse Sportmonitor niet exact is gevraagd naar het totaal aantal keer dat men het afgelopen jaar heeft gesport maar naar de frequentie per week of maand, de resultaten niet geheel vergelijkbaar zijn.

Het COMPASS-schema geeft 7 verschillende manieren van sportdeelname, variërend van intensief, competitief en georganiseerd tot geen sportdeelname. Voor ieder verschillend type zijn verschillende condities mogelijk. Deze condities hebben betrekking op de frequentie (bijvoorbeeld 12 keer per jaar), op het verenigingslidmaatschap (wel of geen lid) en het competitieverband (neemt wel of niet deel aan toernooien). Zo vallen onder intensief, competitief en georganiseerd de mensen die meer dan 120 keer per jaar sporten, dit zowel bij een vereniging als in competitieverband doen, maar ook de mensen die meer dan 120 keer per jaar sporten en dit *of* verenigingsverband *of* in competitieverband doen.

Uit tabel 6.1 valt af te lezen dat een redelijk deel van de Amsterdammers intensief sport: 8% sport op een intensieve, competitieve en georganiseerde manier en 18% neemt op een intensieve manier deel aan sport. Daarnaast telt de stad 13% regelmatige, ongebonden sporters en kan 20% tot de categorie onregelmatige sporters worden gerekend. Overeenkomstig met eerdere resultaten doet een derde van de Amsterdammers niet aan sport (33%).

Verder valt op dat de sportintensiteit van de Amsterdammers in 2006 hoger is dan landelijk het geval was in 2003. Vergelijken we de resultaten van Amsterdam met de meer recente gegevens van Diemen in 2005 dan zien we dat de beide gemeenten sterk op elkaar lijken.

In tabel 6.2 staan de resultaten van het COMPASS-schema weergegeven voor verschillende groepen Amsterdammers. Vooral onder de jeugd zijn veel intensieve, competitieve en georganiseerde sporters te vinden (18% van de 6-12 jarigen en 22% van de 13-17 jarigen). Verder valt op dat het aandeel intensieve sporters onder Turkse en Marokkaanse Amsterdammers lager ligt (respectievelijk 11% en 14%) in vergelijking met bijvoorbeeld Nederlanders (21%).

Tabel 6.1 Resultaten COMPASS-schema voor Amsterdam en overige gemeenten, 2003-2006

	frequentie	verenigingslidmaatschap	competitie/toernooien	landelijk 2003	Rheden 2003	's-Hertogenbosch 2003	Amstelveen 2003	Drechtsteden 2003	Almere 2003	Hengelo 2003	Venlo 2003	Rotterdam 2003	's-Gravenhage 2003	Diemen 2005	Amsterdam 2006
intensieve, competitieve en georganiseerde sportdeelname	>=120	ja	ja												
	>=120	nee	nee												
intensieve sportdeelname	>=120	ja	nee	7	8	5	6	10	7	8	5	3	5	7	8
intensieve sportdeelname	>= 120	nee	ja	8	10	7	11	15	16	6	7	9	12	15	18
regelmatige, competitieve en georganiseerde sportdeelname	>= 60 en <120	nee	ja												
	>= 60 en <120	ja	nee												
regelmatige, ongebonden of anders georganiseerd	>= 60 en <120	ja	ja	9	13	12	8	9	9	12	11	7	7	9	5
regelmatige, ongebonden of anders georganiseerd	>= 60 en <120	nee	nee	7	10	9	9	9	11	7	7	7	9	10	13
onregelmatige sportdeelname	>= 12 en <60	ja	ja												
	>= 12 en <60	ja	nee												
	>= 12 en <60	nee	ja												
onregelmatige sportdeelname	>= 12 en <60	nee	nee	32	36	33	29	22	21	29	26	27	22	22	20
incidentele sportdeelname	>= 1 en <12	ja	ja												
	>= 1 en <12	ja	nee												
	>= 1 en <12	nee	ja												
incidentele sportdeelname	>= 1 en <12	nee	nee	12	7	14	12	7	4	6	10	10	10	2	3
geen sportdeelname	0	nee	nee	26	15	19	26	28	31	32	35	37	44	35	33

Tabel 6.2 Resultaten COMPASS-schema voor verschillende groepen Amsterdammers, 2006

	frequentie	verenigingslidmaatschap	competitie/toernooien	mannen	vrouwen	6-12	13-17	18-34	35-54	55 eo	Surinamers/Antillianen	Turken	Marokkanen	ov. niet westerse allochtonen	westerse allochtonen	Nederlanders	Amsterdam 2006
intensieve, competitieve en georganiseerde sportdeelname	>=120	ja	ja														
	>=120	nee	nee														
	>=120	ja	nee	12	3	18	22	7	4	3	6	5	8	8	4	8	8
intensieve sportdeelname	>= 120	nee	ja	20	17	13	15	19	21	16	20	11	14	20	22	21	18
regelmatige, competitieve en georganiseerde sportdeelname	>= 60 en <120	nee	ja														
	>= 60 en <120	ja	nee														
	>= 60 en <120	ja	ja	7	4	12	10	5	4	3	7	4	4	6	7	5	5
regelmatige, ongebonden of anders georganiseerd	>= 60 en <120	nee	nee	13	13	7	8	16	14	12	13	8	10	14	11	16	13
onregelmatige sportdeelname	>= 12 en <60	ja	ja														
	>= 12 en <60	ja	nee														
	>= 12 en <60	nee	ja														
	>= 12 en <60	nee	nee	17	22	25	16	23	20	16	16	16	15	20	28	23	20
incidentele sportdeelname	>= 1 en <12	ja	ja														
	>= 1 en <12	ja	nee														
	>= 1 en <12	nee	ja														
	>= 1 en <12	nee	nee	2	3	1	4	4	2	1	2	2	1	2	1	4	3
geen sportdeelname	0	nee	nee	29	38	24	25	26	34	49	35	53	47	29	26	23	33

Bijlage Respons en methodiek

Bij de enquêtes van de Sportmonitor 2006 is gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksmethoden. Er is zowel schriftelijk, telefonisch, online als face-to-face geënquêteerd.

Respons

In totaal hebben 2.519 Amsterdammers meegedaan aan het onderzoek. In tabel 2a staat een overzicht weergegeven van de respons naar leeftijd en etniciteit.

Tabel 2a Respons naar etniciteit en leeftijd, 2006 (absolute aantallen)

	6-12 jaar	13-17 jaar	18-plus	totaal
Surinaams/Antilliaans	104	97	99	300
Turks	137	138	119	394
Marokkaans	130	113	125	368
niet westers	136	131	173	440
Nederlands	192	182	643	1.017
totaal	699	661	1.159	2.519

Weging

Evenals in de eerdere jaargangen van de Sportmonitor is de steekproef van de Sportmonitor 2006 gewogen. Er is gewogen op leeftijd en etniciteit. Door middel van weging komt de samenstelling van de steekproef meer overeen met de bevolkingssamenstelling. Het oordeel van groepen die oververtegenwoordigd zijn in de steekproef worden minder zwaar meegeteld, en het oordeel van groepen die ondervertegenwoordigd zijn worden opgewogen. Dit wordt op een dusdanige manier gedaan dat er betrouwbare uitspraken kunnen worden gedaan op stadsniveau.

Betrouwbaarheid

Het is gebruikelijk bij enquête-onderzoek betrouwbaarheidsmarges aan te geven. In de volgende tabel zijn deze marges voor een aantal relevante getallen aangegeven. De afwijkingmarges gelden voor een normale verdeling en een betrouwbaarheid van 95%. Wat betekent dit? Bij een totaal van 500 respondenten van wie 25% ja zegt op de vraag "Bent u het hiermee eens?", ligt dit percentage in 95% van de gevallen in werkelijkheid tussen 21,2% en 28,8%. Als we 2.500 respondenten ondervragen dan geldt, eveneens bij een percentage van 25% en een betrouwbaarheid van 95%, dat het percentage ligt tussen 23,3% en 26,7%. Hoe groter de steekproef, hoe kleiner de marges. Genoemde marges gelden bij benadering.

Tabel 2b Betrouwbaarheidsmarges ($\alpha = 0.05$; in percentages)

	percentage in tabel			
	5% ja 95% nee	10% ja 90% nee	25% ja 75% nee	50% ja 50% nee
subtotaal in tabel				
100	4.3	5.9	8.5	9.8
200	3.0	4.2	6.0	6.9
300	2.5	3.4	4.9	5.7
400	2.1	2.9	4.2	4.9
500	1.9	2.6	3.8	4.4
1.000	1.4	1.9	2.7	3.1
2.000	1.0	1.3	1.9	2.2
2.500	0.9	1.2	1.7	2.0